

Bruxelles, den 21. marts 2022
(OR. en)

7371/22

COPS 130	PROCIV 36
POLMIL 72	ESPACE 27
EUMC 95	POLMAR 26
CSDP/PSDC 155	MARE 24
CFSP/PESC 394	COMAR 23
CIVCOM 50	COMPET 165
RELEX 373	IND 77
JAI 371	RECH 144
HYBRID 27	COTER 79
DISINFO 24	POLGEN 41
CYBER 87	CSC 111

RESULTAT AF DRØFTELSENE

fra: Generalsekretariatet for Rådet

til: delegationerne

Vedr.: Et strategisk kompas for sikkerhed og forsvar – For en Europæisk Union, der beskytter sine borgere, værdier og interesser og bidrager til international fred og sikkerhed

Vedlagt følger til delegationerne det strategiske kompas for sikkerhed og forsvar — For en Europæisk Union, der beskytter sine borgere, værdier og interesser og bidrager til international fred og sikkerhed, der blev godkendt af Rådet på samlingen den 15. marts 2022.

Et strategisk kompas for sikkerhed og forsvar

For en Europæisk Union, der beskytter sine borgere, værdier og interesser og bidrager til international fred og sikkerhed

RESUMÉ

Krigens tilbagevenden i Europa med Ruslands uberettigede og uprovokerede aggression mod Ukraine og store geopolitiske forandringer udfordrer vores evne til at fremme vores visioner og forsvare vores interesser. Vi lever i en tid med strategisk konkurrence og komplekse sikkerhedstrusler. Vi ser, at antallet af konflikter, militære opbygninger og aggressioner og kilder til ustabilitet er tiltagende i og uden for vores nabolande og fører til alvorlige humanitære lidelser og fordrivelse. De hybride trusler tager til både med hensyn til hyppighed og virkning. Den indbyrdes afhængighed er en stadig større kilde til konflikter, og blød magt bliver et våben: Vacciner, data og teknologistandarder er alle instrumenter til politisk konkurrence. Adgang til det åbne hav, det ydre rum og den digitale verden udfordres i stadig større grad. Vi står over for et stigende antal forsøg på økonomisk tvang og energitvang. Desuden forværres konflikter og ustabilitet ofte af trusselsmultiplikatoreffekten ved klimaændringer.

Den Europæiske Union er mere forenet end nogensinde før. Vi er fast besluttet på at forsvare den europæiske sikkerhedsorden. Suverænitæt, territorial integritet og uafhængighed inden for internationalt anerkendte grænser bør respekteres fuldt ud. Vi støtter Ukraine i at imødegå Ruslands militære aggression og udviser **en hidtil uset vilje til at genoprette fred i Europa sammen med vores partnere.** Et stærkere og mere kompetent EU på sikkerheds- og forsvarsområdet vil bidrage positivt til global og transatlantisk sikkerhed og er et supplement til NATO, der fortsat udgør grundlaget for dets medlemmers kollektive forsvar. Det transatlantiske forhold og samarbejdet mellem EU og NATO er, med fuld respekt for de principper, der er fastsat i traktaterne, og dem, som Det Europæiske Råd er nået til enighed om, herunder EU's principper om inklusivitet, gensidighed og beslutningsautonomi, afgørende for vores samlede sikkerhed. EU bekræfter på ny, at det agter at intensivere støtten til den globale regelbaserede orden med De Forenede Nationer i centrum. Det vil også styrke sit strategiske partnerskab med NATO og øge sit samarbejde med regionale partnere, herunder OSCE, AU og ASEAN.

Det mere fjendtlige sikkerhedsmiljø kræver, at vi tager et kvantespring frem og øger vores kapacitet og villighed til at handle, styrker vores modstandsdygtighed og sikrer solidaritet og gensidig bistand. Solidariteten mellem medlemsstaterne er afspejlet i artikel 42, stk. 7, i TEU. EU skal øge sin tilstedeværelse, effektivitet og synlighed i sit naboskabsområde og på den globale scene gennem fælles indsats og investeringer. Sammen kan vi bidrage til at forme verdens fremtid ved at følge en strategisk fremgangsmåde. Vi er nødt til at handle som en stærk og konsekvent politisk aktør for at værne om de værdier og principper, som vores demokratier bygger på, tage større ansvar for Europas og dets borgeres sikkerhed samt støtte international fred og sikkerhed samt menneskers sikkerhed sammen med partnere, samtidig med at vi anerkender den særlige karakter af visse medlemsstaters sikkerheds- og forsvarspolitik.

Det strategiske kompas fastlægger et højt ambitionsniveau for vores sikkerheds- og forsvars dagsorden ved:

1. at foretage en **fælles vurdering af vores strategiske miljø**, de trusler og udfordringer, vi står over for, og deres konsekvenser for EU
2. at skabe **større sammenhæng og en fælles fornemmelse af formål** med hensyn til de aktioner på sikkerheds- og forsvarsområdet, der allerede er undervejs
3. at fastlægge **nye metoder og midler** til forbedring af vores kollektive evne til at forsvare vores borgeres og vores Unions sikkerhed
4. at fastsætte **klare mål og milepæle** til at måle fremskridt.

Med henblik herpå forpligter vi os til følgende konkrete prioriterede aktioner på fire arbejdsområder:

HANDLING

Vi skal kunne **handle hurtigt og med gennemslagskraft**, når der opstår en krise, sammen med partnere, hvis det er muligt, og alene, når det er nødvendigt. Med henblik herpå vil vi:

1. **styrke vores civile og militære FSFP-missioner og -operationer** ved at give dem mere robuste og fleksible mandater, der fremmer **en hurtig og mere fleksibel beslutningsproces** og sikrer større **finansiel solidaritet**, og samtidig fremme tæt samarbejde med EU-ledede ad hoc-missioner og -operationer. Vi vil styrke vores **civile FSFP** med en ny aftale, der muliggør en hurtigere deployering, også i komplekse miljøer
2. udvikle en **EU-kapacitet til hurtig deployering**, som vil gøre det muligt for os hurtigt at deployere op til 5 000 tropper i ufremkommelige miljøer til forskellige typer kriser
3. styrke vores **kommando- og kontrolstrukturer**, navnlig Den Militære Planlægnings- og Gennemførelseskapacitet, og øge vores beredskab og samarbejde gennem styrket **militær mobilitet** og **regelmæssige liveøvelser**, navnlig i forbindelse med kapaciteten til hurtig deployering.

SIKKERHED

Vi skal **forbedre vores evne til at foregribe trusler**, garantere **sikker adgang** til strategiske områder og **beskytte vores borgere**. Med henblik herpå vil vi:

4. styrke vores **efterretningskapacitet** f.eks. i form af rammen for EU's fælles efterretningsanalysekapacitet (SIAC) for at øge vores situationskendskab og strategiske fremsynethed
5. oprette en **EU-værktøjskasse for hybride trusler**, der samler forskellige instrumenter, som skal opspore og reagere på en lang række hybride trusler. I den forbindelse vil vi udvikle en passende værktøjskasse til håndtering af **informationsmanipulation og indblanding fra eksterne aktører**
6. videreudvikle **EU's cyberforsvarspolitik** for at være bedre forberedt på og i stand til at reagere på cyberangreb samt styrke vores aktioner på havet, i luften og i rummet, herunder ved at **udvide den koordinerede maritime tilstedeværelse** til andre områder, begyndende med den indopacifiske region, og ved at udvikle en **EU-rumstrategi for sikkerhed og forsvar**.

INVESTERINGER

Vi er nødt til at investere flere midler og investere dem bedre i **kapaciteter** og **innovative teknologier**, afhjælpe strategiske mangler og **minske teknologi- og industriafhængigheden**. Med henblik herpå vil vi:

7. **bruge flere midler på forsvar og bruge dem bedre og forbedre vores processer for kapacitetsudvikling- og planlægning** for at håndtere operationelle realiteter samt nye trusler og udfordringer bedre
8. finde fælles løsninger til udvikling af de nødvendige **strategiske katalysatorer** for vores missioner og operationer samt **næstgenerationskapacitet på alle operative områder**, herunder avancerede flådeplatforme, fremtidige luftkampsystemer, rumbaserede kapaciteter og kampvogne
9. gøre fuld brug af det permanente strukturerede samarbejde og Den Europæiske Forsvarsfond med henblik på i fællesskab at udvikle **avancerede militære kapaciteter**, investere i **teknologisk innovation på forsvarsområdet** og oprette et nyt **innovationsknudepunkt på forsvarsområdet** inden for Det Europæiske Forsvarsagentur.

PARTNERSKABER

Vi er nødt til at styrke **vores samarbejde med partnere** for at håndtere fælles trusler og udfordringer. Med henblik herpå vil vi:

10. **styrke strategiske partnerskaber** med NATO og FN gennem mere strukturerede politiske dialoger samt operationelt og tematisk samarbejde. Vi vil også øge vores samarbejde med **regionale partnere**, herunder OSCE, AU og ASEAN
11. styrke samarbejdet med **bilaterale partnere**, der har de samme værdier og interesser, såsom USA, Norge, Canada, Det Forenede Kongerige og Japan udvikle **skræddersyede partnerskaber** på Vestbalkan og med vores østlige og sydlige nabolande, Afrika, Asien og Latinamerika
12. udvikle et **EU-forum for sikkerheds- og forsvarspartnerskabet** for at arbejde tættere og mere effektivt sammen med partnere om at imødegå fælles udfordringer.

Derfor beskriver dette strategiske kompas en ambitiøs, men realistisk plan for at **styrke vores sikkerheds- og forsvarspolitik** senest i 2030. Argumentet for ny fremdrift i forbindelse med EU's sikkerhed og forsvar er overbevisende: Et mere fjendtligt miljø og bredere geopolitiske tendenser kræver, at EU påtager sig en større del af ansvaret for sin egen sikkerhed.

INDLEDNING

Vi vedtager dette strategiske kompas på et tidspunkt, hvor vi er vidne til **krigens tilbagevenden i Europa**. De seneste syv årtier har EU spillet en vigtig rolle for stabiliteten på vores kontinent og har udbredt europæiske interesser og værdier og bidraget til fred og sikkerhed i verden. Med 27 medlemsstater og 450 millioner borgere er vores Union fortsat verdens største indre marked, den vigtigste handels- og investeringspartner for mange lande, navnlig vores nabolande, og den største kilde til udviklingsbistand. EU er normsætter og har været en konsekvent leder, som har investeret i effektive multilaterale løsninger. Med vores krisestyringsmissioner og -operationer på tre kontinenter har vi vist, at vi er rede til at tage risici for at sikre fred og påtage os vores del af det globale sikkerhedsansvar.

Ruslands angrebskrig er en tektonisk forskydning i europæisk historie. EU er mere forenet end nogensinde før over for Ruslands uprovokerede og uberettigede militære aggression mod Ukraine, som er en grov overtrædelse af folkeretten og FN-pagtens principper og underminerer den europæiske og globale sikkerhed og stabilitet. Vi udviser **en hidtil uset vilje til at værne om FN-pagtens principper og genoprette freden i Europa sammen med vores partnere**. Et stærkere og mere kompetent EU på sikkerheds- og forsvarsområdet vil bidrage positivt til global og transatlantisk sikkerhed og er et supplement til NATO, der fortsat udgør grundlaget for dets medlemmers kollektive forsvar. Det transatlantiske forhold og samarbejdet mellem EU og NATO er, med fuld respekt for de principper, der er fastsat i traktaterne, og dem, som Det Europæiske Råd er nået til enighed om, herunder EU's principper om inklusivitet, gensidighed og beslutningsautonomi, afgørende for vores samlede sikkerhed. Solidariteten mellem medlemsstaterne er afspejlet i artikel 42, stk. 7, i traktaten om Den Europæiske Union. Mere generelt bekræfter EU på ny, at det agter at intensivere støtten til den globale regelbaserede orden med De Forenede Nationer i centrum.

I denne tid med **voksende strategisk konkurrence, komplekse sikkerhedstrusler og det direkte angreb på den europæiske sikkerhedsorden** står vores borgeres og vores unions sikkerhed på spil. Multilateralismekrisen fører til stadig mere transaktionsrelaterede forbindelser mellem staterne. Trusselsspektret er blevet mere forskelligartet og uforudsigeligt. Klimaændringerne er en trusselsmultiplikator, der rammer os alle. Efter tre årtier med stærk indbyrdes økonomisk afhængighed, som skulle mindske spændinger, er tilbagevenden til magtpolitikken og endda væbnede angreb den største ændring i de internationale forbindelser. **Terrorismen truer stabiliteten i mange lande** og er fortsat en udfordring for de nationale sikkerhedssystemer rundt om i verden. **Indbyrdes afhængighed er fortsat vigtig, men er en stadig større kilde til konflikter, og blød magt bliver et våben**: Vacciner, data og teknologistandarder er alle instrumenter til politisk konkurrence.

Europæisk sikkerhed er udelelig, og enhver udfordring for den europæiske sikkerhedsorden påvirker EU's og dets medlemsstaters sikkerhed. **Tilbagevenden til magtpolitik** fører til, at visse lande henholder sig til historiske rettigheder og indflydelseszoner i stedet for at anvende internationalt aftalte regler og principper og stå sammen om at fremme international fred og sikkerhed. **Det åbne hav, luftrummet, det ydre rum og cyberuniverset er områder, der i stadig større grad udfordres**. Og endelig er vores verden ved at blive mindre fri som følge af angreb på menneskerettigheder, menneskers sikkerhed og demokratiske værdier – både hjemme og i udlandet. **Vi oplever konkurrence mellem forvaltningssystemerne og en decideret kamp om narrativer**.

I denne ekstremt konfrontatoriske orden **skal** EU og dets medlemsstater **investere flere midler i deres sikkerhed og forsvar, så de kan være en stærkere politisk aktør og sikkerhedsaktør**. På trods af de fremskridt, vi har gjort i de seneste år, er der stor risiko for at blive overhalet af vores konkurrenter: Der er stadig langt igen, før EU kan gøre sig gældende geopolitisk. **Det er grunden til, at vi er nødt til at tage et kvantespring frem for at kunne skabe en stærkere og mere duelig Europæisk Union, der fungerer som garant for sikkerheden**, og som bygger på Unionens grundlæggende værdier som fastsat i artikel 2 i traktaten om Den Europæiske Union. Det kan vi kun gøre med udgangspunkt i en fælles trusselsvurdering og et fælles tilsagn om handling.

Med dette strategiske kompas fastlægger vi en **fælles strategisk vision** for EU's sikkerheds- og forsvarspolitik for de næste 5-10 år og vil omgående påbegynde gennemførelsen. Det vil hjælpe os med at skabe en fælles strategisk kultur, styrke vores sammenhold og solidaritet og frem for alt forbedre vores kapacitet og vilje til at handle i fællesskab for beskytte vores interesser og forsvare vores værdier.

I en **usikker verden** fuld af hurtigt skiftende trusler og geopolitiske dynamikker **vejleder og styrker dette strategiske kompas vores indsats for at gøre EU til en stærkere og mere kompetent sikkerhedsgarant**. Med henblik herpå fastlægger det klare mål på EU's sikkerheds- og forsvarsområde, identificerer midlerne til at nå dem og fastsætter specifikke tidsfrister, som vi kan måle fremskridt i forhold til.

Helt konkret:

1. foretages der en **fælles vurdering af vores strategiske miljø**, de trusler og udfordringer, vi står over for, og deres betydning for EU
2. skabes der **større sammenhæng og en følelse af et fælles mål** med hensyn til de aktioner på sikkerheds- og forsvarsområdet, der allerede er undervejs
3. fastlægges der **nye aktioner og midler** til:
 - a. at handle hurtigere og mere beslutsomt i krisesituationer
 - b. at sikre vores interesser og beskytte vores borgere ved at styrke EU's kapacitet til at foregribe og afbøde trusler
 - c. at stimulere investeringer og innovation, så vi i fællesskab kan udvikle de nødvendige kapaciteter og teknologier
 - d. at uddybe vores samarbejde med partnere, navnlig FN og NATO, med henblik på at nå vores fælles mål
4. fastsættes der **klare mål og milepæle**, så vi kan måle fremskridt.

Dette strategiske kompas forpligter Den Europæiske Union og dens medlemsstater som led i en fælles indsats for at opnå konkrete resultater. Dets målsætninger og foreslåede aktioner indgår i EU's integrerede tilgang og er fuldt i overensstemmelse med og supplerer eksisterende politikker til imødegåelse af eksterne trusler mod vores indre sikkerhed, navnlig dem, der er fastsat i Europa-Kommissionens strategi for sikkerhedsunionen fra 2020. EU-politikker har betydelig vægt, som skal mobiliseres fuldt ud for at styrke EU's sikkerhed og forsvar. Dette strategiske kompas bygger også på de forsvars- og rumpakker, som Europa-Kommissionen fremlagde i februar 2022. Det bidrager direkte til gennemførelsen af Versaillesdagsordenen.

1. DEN VERDEN, VI STÅR OVER FOR

I forbindelse med forberedelserne af dette strategiske kompas gennemførte vi den allerførste omfattende **EU-trusselsanalyse** i 2020. Dette bidrog til udviklingen af en fælles forståelse af de trusler og udfordringer, som EU kigger ind i i den nærmeste fremtid. For at skabe en fælles strategisk kultur vil vi løbende gennemgå trusselsanalysen, som minimum hvert tredje år, eller før, hvis en ændret strategisk og sikkerhedsmæssig kontekst kræver det, begyndende i 2022.

Det generelle sikkerhedslandskab er mere ustabil, komplekst og fragmenteret end nogensinde før, fordi **truslerne er i flere lag**. Dynamikker med lokal og regional ustabilitet, der næres af dysfunktionel regeringsførelse og tvister i og uden for vores bredere naboskab og nogle gange af uligheder, religiøse og etniske spændinger, blandes i stigende grad med ukonventionelle og tværnationale trusler og geopolitisk magttrivalisering. Dette undergraver vores multilaterale systems evne til at forebygge og afbøde risici og kriser.

Tilbagevenden til magtpolitik i en omstridt multipolær verden

EU er en beslutsom fortaler for **effektiv multilateralisme** og har forsøgt at udvikle en åben **regelbaseret international orden** baseret på menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder, universelle værdier og folkeretten. Denne vision om multilateralisme var fremherskende på internationalt plan efter den kolde krigs afslutning. I dag bliver der i høj grad sat spørgsmålstegn ved den, idet universelle værdier trædes under fode, og globale udfordringer udnyttes skævt af dem, der fremmer en streng suveræn tilgang, som i virkeligheden er en tilbagevenden til magtpolitik. Den aktuelle internationale virkelighed er baseret på en kombination af dynamikker med et stigende antal aktører, der søger at udvide deres politiske råderum og udfordre sikkerhedsordenen. Ændring af grænser med magt og tvang har ingen plads i det 21. århundrede.

Med den uprovokerede og uberettigede militære aggression mod Ukraine overtræder **Rusland** groft folkeretten og FN-pagtens principper og underminerer europæisk og global sikkerhed og stabilitet. Dette kommer efter den militære aggression i Georgien i 2008 samt den ulovlige annektering af Krim og den militære intervention i det østlige Ukraine i 2014. Med denne væbnede indblanding i Georgien og Ukraine, de facto-kontrollen over Belarus samt de russiske troppers fortsatte tilstedeværelse i langvarige konflikter, herunder i Republikken Moldova, sigter den russiske regering mod aktivt at etablere såkaldte indflydelsessfærer. Den væbnede aggression mod Ukraine viser en parathed til at anvende den højeste grad af militær magt, uden juridiske eller humanitære hensyn, kombineret med hybride taktikker, cyberangreb og informationsmanipulation og indblanding fra eksterne aktører, økonomisk tvang og energitvang og en aggressiv atomretorik. Disse aggressive og revisionistiske tiltag, som den russiske regering sammen med sin medskyldige Belarus bærer det fulde ansvar for, udgør en alvorlig og direkte trussel mod den europæiske sikkerhedsorden og de europæiske borgeres sikkerhed. De ansvarlige for disse forbrydelser, herunder for at målrette angreb mod civile og civile objekter, vil blive stillet til regnskab. I andre områder såsom Libyen, Syrien, Den Centralafrikanske Republik og Mali markerer Rusland også sig selv og udnytter kriser på en opportunistisk måde, herunder ved at anvende desinformation og lejesoldater såsom Wagnergruppen. Alle disse udviklinger udgør en langsigtet og direkte trussel mod den europæiske sikkerhed, som vi fortsat vil imødegå med beslutsomhed.

Kina er en samarbejdspartner, en økonomisk konkurrent og en systemisk rival. Med Kina kan vi behandle spørgsmål af global betydning såsom klimaændringer. Kina er i stigende grad både indblandet og involveret i regionale spændinger. Asymmetrien i vores markeds og samfunds åbenhed har ført til voksende bekymring for så vidt angår gensidighed, økonomisk konkurrence og modstandsdygtighed. Kina har en tendens til at begrænse adgangen til sit marked og søger at fremme sine egne standarder globalt. Det fremmer sine politikker, bl.a. gennem sin voksende tilstedeværelse på havet og i rummet samt ved at anvende cyberværktøjer og udfolde hybride taktikker. Kina har derudover udviklet sine militære midler betydeligt og sigter mod at have afsluttet den samlede modernisering af sine væbnede styrker senest i 2035, hvilket vil påvirke den regionale og globale sikkerhed. Kinas udvikling og integration i sin egen region og verden som helhed vil kendetegne resten af dette århundrede. Vi er nødt til at sikre, at dette sker på en måde, der vil bidrage til at opretholde den globale sikkerhed og ikke er i modstrid med den regelbaserede internationale orden og vores interesser og værdier. Dette kræver et stærkt sammenhold mellem os og tæt samarbejde med andre regionale og globale partnere.

I denne omstridte multipolære verden er EU nødt til at indtage en mere aktiv holdning for at beskytte sine borgere, forsvare sine interesser, udbrede sine værdier og samarbejde med partnere om at skabe sikkerhed med henblik på en sikrere og mere retfærdig verden. EU forsvarer sammen med vores partnere de centrale principper, som den europæiske sikkerhed bygger på, og som er nedfældet i **FN-pagten** og **OSCE's grundlæggende dokumenter**, herunder **Helsingforslutakten** og **Parischartret**. Disse principper omfatter navnlig staternes suveræne ligeberettigelse og territoriale integritet, grænsernes ukrænkelighed, afståelse fra trussel om magtanvendelse eller brug af magt samt staters frihed til at ændre eller vælge deres egne sikkerhedsordninger. Disse principper er ikke til forhandling og skal heller ikke revideres eller omfortolkes.

For at opretholde den regelbaserede internationale orden vil vi fortsat styrke vores forbindelser med partnere og ligesindede lande i FN, NATO og G7. I denne sammenhæng er USA fortsat EU's mest trofaste og vigtigste internationale strategiske partner og er en global magt, der bidrager til fred, sikkerhed, stabilitet og demokrati på vores kontinent.

Vores strategiske miljø

EU er i dag omgivet af **ustabilitet** og konflikt og står over for en krig ved sine grænser. Vi konfronteres med en farlig blanding af væbnede angreb, ulovlig annektering, skrøbelige stater, revisionistiske magter og autoritære regimer. Dette miljø er grobund for flerstrengede trusler mod Europas sikkerhed i form af terrorisme, voldelig ekstremisme og organiseret kriminalitet samt hybride konflikter og cyberangreb, instrumentalisering af irregulær migration, våbenspredning og den gradvise svækkelse af våbenkontrolarkitekturen. Finansiell ustabilitet samt ekstreme sociale og økonomiske forskelle kan yderligere forværre disse dynamikker og har en stadig større betydning for vores sikkerhed. Alle disse trusler underminerer EU's sikkerhed langs og uden for vores sydlige og østlige grænser. De steder, hvor EU ikke er aktivt og effektivt med hensyn til at fremme sine interesser, indtager andre pladsen.

Sikkerhed og stabilitet på hele **Vestbalkan** er endnu ikke en selvfølge, også på grund af stigende udenlandsk indblanding, herunder informationsmanipulationskampagner, samt potentielle afsmittende virkninger af den aktuelle forværring af den europæiske sikkerhedssituation. I den forbindelse er det af særlig interesse at støtte Bosnien-Hercegovinas suverænitæt, enhed og territoriale integritæt på grundlag af principperne om ikkeforskelsbehandling af alle borgere og konstituerende folk som nedfældet i Bosnien-Hercegovinas forfatning samt reformprocessen på landets vej mod EU og at fremme den EU-ledede dialog mellem Pristina og Beograd. Der skal fortsat gøres konkrete fremskridt med hensyn til retsstatsprincippet og reformer på grundlag af europæiske værdier, regler og standarder, og det europæiske perspektiv er et strategisk valg, som er væsentligt for alle partnere, der gør sig forhåbninger om medlemskab af EU. I vores **østlige naboskab** er Republikken Moldova, Georgien og andre lande i Sydkaukasus – alt imens Ukraine er under direkte angreb fra de russiske væbnede styrker – konstant udsat for strategiske intimideringer og direkte trusler mod deres suverænitæt og territoriale integritæt og er fanget i langvarige konflikter. Den autoritære styreform i Belarus fører til voldelig undertrykkelse i landet, aktiv militær støtte til Ruslands aggression mod Ukraine, ændring af dets atomvåbenfrie status og hybride taktikker over for EU. Stabiliteten og sikkerheden i den bredere Sortehavsregion påvirkes i alvorlig grad af Ruslands aggression mod Ukraine med vidtrækkende konsekvenser for så vidt angår sikkerhed, modstandsdygtighed, retten til fri sejlads og økonomisk udvikling. Den **arktiske region** ændrer sig hurtigt, navnlig på grund af konsekvenserne af den globale opvarmning, geopolitisk rivalisering og øget kommerciel interesse, herunder for naturressourcerne. I vores **sydlige naboskab** er kriserne i Libyen og Syrien stadig ikke løst, hvilket har langvarige og gennemgribende regionale konsekvenser. Regionen trues navnlig af terrorbevægelser, menneskehandel og organiseret kriminalitet, der påvirker begge sider af Middelhavet. Som en region og et maritimt område af strategisk betydning for vores sikkerhed og stabilitet er vi fast besluttet på at øge vores indsats for at håndtere disse trusler og udfordringer. Vi vil fortsat stræbe efter fred og sikkerhed i Euro-Middelhavsregionen, herunder gennem mægling, konfliktløsning, genopbygning af institutioner og reintegrering af alle medlemmer af samfundet. Med henblik herpå vil vi styrke vores samarbejde med regionale partnere. Endelig fortsætter spændingerne i **det østlige Middelhavsområde** som følge af provokationer og ensidige handlinger over for EU-medlemsstater og krænkelse af suveræne rettigheder i strid med folkeretten samt instrumentaliseringen af irregulær migration og har potentiale til hurtigt at eskalere. At sørge for et stabilt og sikkert miljø samt samarbejde og gensidigt fordelagtige forbindelser i overensstemmelse med princippet om gode naboskabsforbindelser er både i EU's og Tyrkiets interesse.

Tilsammen har disse trusler og udfordringer betydning for vores borgeres sikkerhed, vores kritiske infrastruktur og vores grænsers integritæt. Et stærkt forringet forhold til den russiske regering vil have særdeles alvorlige konsekvenser for mange af disse områder. Den griber aktivt ind ved hjælp af hybride taktikker, som bringer landenes stabilitet og demokratiske processer i fare. Dette har også direkte konsekvenser for vores egen sikkerhed.

Afrikas fremtid er af strategisk betydning for EU. Det afrikanske kontinent har som følge af sin økonomiske og demografiske vækst et betydeligt potentiale. Men igangværende konflikter, dårlig regeringsførelse og terrorisme på hele kontinentet har indflydelse på vores sikkerhed. Dette er navnlig tilfældet i Mali, **Sahelregionen** generelt og **Centralafrika**, hvor ustabilitet, terroristgrupper, svage statsstrukturer, lejesoldater og udbredt fattigdom udgør en farlig cocktail og kræver øget engagement fra EU's side. Stabilitet i **Guineabugten**, på **Afrikas Horn** og i **Mozambiquekanalen** er fortsat en stor sikkerhedsmæssig nødvendighed for EU, også fordi de er centrale handelsruter. Vi ser samtidig en voksende geopolitisk konkurrence i Afrika med øget tilstedeværelse af både globale og regionale aktører. Nogle af dem tøver ikke med at anvende irregulære styrker i zoner med ustabilitet, hvorved de underminerer internationale freds- og stabilitetsbestrebelse, destabiliserer lande og deres økonomier og medvirker til krænkelser af menneskerettighederne.

I **Mellemøsten** og **Golfregionen** generelt bringer aktive konflikter og vedvarende ustabilitet vores sikkerhed og økonomiske interesser i fare. Imødegåelse af udfordringer med hensyn til ikkespredning af kernevåben i regionen har fortsat afgørende betydning. Iran er af central betydning for sikkerheden i regionen, selv om dets direkte og indirekte støtte til politiske og militære stedfortrædere samt ballistiske spredning og overførsel af missiler og våben til statslige og ikkestatslige aktører fortsat er en væsentlig kilde til regional ustabilitet. Bestrebelse på at opnå en tilbagevendende til fuld gennemførelse af den fælles omfattende handlingsplan (JCPOA) er af allerstørste betydning. Regionens indsats for at håndtere voldelig ekstremisme vil også have afgørende betydning for den globale bekæmpelse af terrorgrupper som al-Qaeda og Daesh.

Der er opstået et nyt centrum for den globale konkurrence i **den indopacifiske region**, hvor geopolitiske spændinger bringer den regelbaserede orden i regionen i fare og lægger pres på de globale forsyningskæder. EU har en afgørende geopolitisk og økonomisk interesse i stabilitet og sikkerhed i regionen. Vi vil derfor beskytte vores interesser i regionen, også ved at sikre, at folkeretten er fremherskende på det maritime område og andre områder. Kina er EU's næststørste handelspartner og nødvendig for at håndtere de globale udfordringer. Men der er også flere og flere reaktioner på dets i stigende grad assertive regionale adfærd.

Andre steder i **Asien** giver Afghanistan fortsat anledning til alvorlige sikkerhedsmæssige betænkeligheder for såvel regionen som Den Europæiske Union med hensyn til terrorisme, smugling af narkotika og voksende udfordringer i forbindelse med irregulær migration. Visse aktører såsom Den Demokratiske Folkerepublik Korea (DPRK) bringer fortsat den regionale og internationale fred og sikkerhed i fare gennem masseødelæggelsesvåben og deres nukleare programmer og ballistiske missilprogrammer, men også i stigende grad gennem efterretningsoperationer, cyberangreb og desinformationskampagner. Langvarige konflikter af ældre dato hindrer også fortsat udviklingen af omfattende tværregionale sikkerhedsordninger.

Endelig har vi dybe historiske og kulturelle forbindelser til **Latinamerika**, og vi er fælles om engagementet i multilateralisme på grundlag af fælles grundlæggende principper og værdier. Covid-19-pandemien har imidlertid sat fokus på socioøkonomiske ubalancer i en række latinamerikanske lande, hvilket i nogle tilfælde har truet den politiske stabilitet. Et skrøbeligt Centralamerika og en vedholdende krise i Venezuela bidrager til regionale splittelser og stærke migrationspres, som giver yderligere næring til udfordringerne med hensyn til den organiserede narkotikakriminalitet og bringer fredsbestrebelse i Colombia i fare.

Nye og tværnationale trusler og udfordringer

Ud over disse regionale konflikter og spændinger er vi også på globalt plan oppe imod tværnationale trusler og komplekse sikkerhedsdynamikker, der har direkte betydning for Unionens sikkerhed.

Terrorisme og voldelig ekstremisme i alle former og uanset oprindelse udvikler sig fortsat løbende og udgør en alvorlig trussel mod freden og sikkerheden i og uden for EU. Dette omfatter en kombination af hjemmedyrkede terrorister, hjemvendte fremmedkrigere, angreb, der er orkestreret, tilskyndet til eller har hentet inspiration fra udlandet, samt udbredelse af ideologier og overbevisninger, der fører til radikalisering og voldelig ekstremisme. Navnlige Da'esh og al-Qaeda og deres tilknyttede organisationer udgør fortsat en stor trussel og underminerer fortsat stabiliteten i forskellige regioner samt EU's sikkerhed.

Spredning af masseødelæggelsesvåben og disses fremføringsmidler er en vedvarende trussel, som det navnlig fremgår af DPRK's og Irans nukleare programmer, den gentagne anvendelse af kemiske våben og udviklingen og opstillingen af nye avancerede ballistiske missiler, krydsermissiler og hypersoniske missiler. Både Rusland og Kina **udvider deres arsenal af kernevåben** og udvikler nye våbensystemer. Ruslands ledelse har brugt nukleare trusler i forbindelse med sin invasion i Ukraine. De regionale magter har også adgang til avancerede konventionelle våben, der spænder over anti-access- og area denial-systemer til ballistiske missiler og krydsermissiler. Disse tendenser forværres af udhulingen af **våbenkontrolarkitekturen** i Europa, lige fra traktaten om konventionelle væbnede styrker i Europa til traktaten om afskaffelse af mellemdistancekernevåben og traktaten om observationsflyvninger (Open Skies). Dette normative tomrum påvirker direkte stabiliteten og sikkerheden i EU. Den markante stigning i brugen af kemiske våben kan ikke tolereres. Det er et fælles globalt ansvar at værne om det globale forbud mod kemiske våben. Vi vil derfor fortsat navnlig støtte Den Internationale Atomenergiorganisation og Organisationen for Forbud mod Kemiske Våben.

Statslige og ikkestatslige aktører anvender **hybride strategier, cyberangreb, desinformationskampagner**, direkte **indblanding** i vores valg og politiske processer, økonomisk tvang og instrumentalisering af irregulære migrationsstrømme. Det tiltagende misbrug af lovgivning til at nå politiske, økonomiske og militære mål giver også anledning til stigende bekymring. Vores konkurrenter viger ikke tilbage fra at anvende **nye og disruptive teknologier** til at opnå strategiske fordele og gøre deres hybride kampagner mere effektive. Nogle har udnyttet usikkerheden som følge af covid-19-pandemien til at sprede skadelige og falske narrativer.

Samtidig er der stadig større strid om fri og sikker adgang til globale strategiske områder. **Cyberspace** er blevet skueplads for strategisk konkurrence i en tid med stigende afhængighed af digitale teknologier. Vi udsættes i stigende grad for mere sofistikerede cyberangreb. Det er vigtigt at opretholde et åbent, frit, stabilt og sikkert cyberspace. Uanset princippet om fredelig udnyttelse af **det ydre rum** har konkurrence på dette område kraftige sikkerheds- og forsvarsmæssige konsekvenser. Det har afgørende betydning for observations-, overvågnings-, navigations- og kommunikationskapaciteten, men det er et overfyldt og omstridt område som tydeliggjort af strategiske konkurrenters uansvarlige adfærd. **Maritim sikkerhed** i Østersøen, Sortehavet, Middelhavet og Nordsøen samt i de arktiske farvande, Atlanterhavet og regionerne i den yderste periferi er vigtig for EU's sikkerhed, vores økonomiske udvikling, frihandel, transport og energisikkerhed. Der er i stigende udstrækning strid om maritime zoner, kritiske forbindelsessejlruter og flere maritime flaskehalse samt havbunde fra Adenbugten til Hormuzstrædet og på den anden side af Malaccastrædet. Endelig anfægtes vores **sikkerhed i luften** også gennem stadig mere aggressive luftstillinger med en stigning i anti-access/area denial-taktikker.

Klimaændringer, miljøforringelse og naturkatastrofer vil også påvirke vores sikkerhedslandskab i de kommende årtier og er sikre drivkræfter bag ustabilitet og konflikt på hele kloden – fra Sahel til Amazonas og den arktiske region. Konkurrencen om **naturressourcer** såsom landbrugsjord og vand og udnyttelsen af energiressourcer til politiske formål er konkrete eksempler i denne henseende. Dekarbonisering og indsatsen for at gøre vores økonomier mere ressourceeffektive og cirkulære medfører specifikke sikkerhedsudfordringer, herunder adgang til kritiske råstoffer, forvaltning af værdikæden og bæredygtighed samt økonomiske og politiske omlægninger som følge af skiftet væk fra fossile drivmidler. **Globale sundhedskriser** kan også lægge et betydeligt pres på samfund og økonomier og med vidtrækkende geopolitiske konsekvenser. Covid-19-pandemien har givet næring til international rivalisering og vist, at forstyrrelser af centrale handelsruter kan bringe kritiske forsyningskæder under pres og påvirke den økonomiske sikkerhed.

Strategiske konsekvenser for Unionen

Alle disse udfordringer er mangesidede og ofte indbyrdes forbundne. Vores sikkerhed står på spil, både hjemme og i udlandet. Vi skal være i stand til og parate til at **beskytte vores borgere, forsvare vores fælles interesser, udbrede vores værdier og bidrage til at forme verdens fremtid**. Vi er nødt til at øge vores indsats for at gennemføre vores **integrerede tilgang** til sikkerhed, konflikter og kriser. Vi er nødt til at være mere dristige med hensyn til, hvordan vi kombinerer vores diplomatiske og økonomiske instrumenter, herunder vores sanktionsordninger, med civile og militære aktiver for at forebygge konflikter, reagere på kriser, bidrage til fredsopbygning og støtte partnere. Vi vil også styrke vores samarbejde med bilaterale, regionale og multilaterale europæiske sikkerheds- og forsvarsinitiativer, der bidrager til Europas sikkerhed.

Solidaritet, sammenhold og vores ambitioner, der følger af **EU's globale strategi** fra 2016, er vigtigere end nogensinde før. Vi vil styrke vores evne til at bidrage til fred og sikkerhed på vores kontinent, reagere på eksterne konflikter og kriser, opbygge kapaciteter hos partnere og beskytte EU og dets borgere. Siden 2016 har vi arbejdet mere ihærdigt på at styrke EU's rolle inden for sikkerhed og forsvar, men vi erkender, at et nyt strategisk landskab toner frem, som kræver, at vi handler med en **langt større fornemmelse af uopsættelighed og beslutsomhed** og udviser **gensidig bistand og solidaritet** i tilfælde af aggression over for en af os. Tiden er inde til at tage afgørende skridt for at sikre vores handlefrihed.

Den seneste tids geopolitiske forandringer er en påmindelse til os om, at EU er nødt til her og nu at tage større ansvar for sin egen sikkerhed ved at handle i og uden for sit nabo område med partnere, når det er muligt, og alene, når det er nødvendigt. Vores Unions styrke ligger i sammenhold, solidaritet og beslutsomhed. Dette strategiske kompas vil styrke EU's **strategiske autonomi** og EU's evne til at samarbejde med partnere for at beskytte sine værdier og interesser. Et stærkere og bedre rustet EU på sikkerheds- og forsvarsområdet vil bidrage positivt til global og transatlantisk sikkerhed og supplerer NATO, hvilket for dets medlemmer fortsat udgør grundlaget for et kollektivt forsvar. Disse to går hånd i hånd.

I de følgende kapitler beskriver dette strategiske kompas, hvordan vi vil **handle** og være rustet til at reagere på forskellige kriser og udfordringer. Det præciserer, hvordan vi bør foregribe trusler, **sikre** vores interesser og beskytte vores borgere. Det kræver til gengæld, at vi fornyer og **investerer** i teknologisk overlegne og interoperable forsvarskapaciteter og mindsker teknologi- og ressourceafhængigheden. I alle disse bestræbelser må vi uddybe **partnerskaberne** dér, hvor det tjener EU's værdier og interesser.

2. **HANDLING**

I betragtning af den verden, vi står over for, er vi nødt til at optrappe vores indsats for at forberede os på kriser og trusler og for at skabe stabilitet i og uden for vores nabo område. EU's styrke med hensyn til at forebygge og håndtere eksterne konflikter og kriser ligger i dets evne til at anvende både militære og civile midler. Vi skal være i stand til at **handle prompte** på alle operative områder: såvel til lands, til vands og i luften som i cyberspace og det ydre rum.

For effektivt at gennemføre EU's **integrerede tilgang** vil vi gøre fuld og sammenhængende brug af alle tilgængelige EU-politikker og -instrumenter og maksimere synergier og komplementaritet mellem intern og ekstern sikkerhed, sikkerhed og udvikling samt de civile og militære dimensioner af vores fælles sikkerheds- og forsvarspolitik (FSFP). Vi vil styrke vores kapacitet til at udføre hele spektret af civile og militære **krisestyringsopgaver**, som er kernen i vores FSFP, jf. artikel 43 i traktaten om Den Europæiske Union.

Fælles handling

EU skal hurtigere, bedre og mere effektivt kunne **træffe beslutninger og handle**. Det kræver politisk vilje. Eftersom enstemmighed er normen i forbindelse med beslutningstagning, der har indvirkning på det militære område eller forsvarsområdet, har vi brug for **øget hurtighed, robusthed og fleksibilitet** for at kunne udføre hele spektret af krisestyringsopgaver.

Vi skal kunne reagere på overhængende trusler eller reagere hurtigt på en krisesituation uden for Unionen i alle faser af konfliktyklusen. For at kunne det vil vi udvikle en **EU-kapacitet til hurtig deployering**, som vil gøre det muligt for os hurtigt at deployere en modulopbygget styrke på op til 5 000 tropper, heriblandt land-, luft- og søkomponenter, samt de nødvendige strategiske katalysatorer. En sådan modulopbygget kapacitet kan anvendes i forskellige faser af en operation i et ufremkommeligt miljø, f.eks. indledende indtrængen og forstærkning eller som reservestyrke for at sikre en udgang. Udviklingen af denne kapacitet vil blive baseret på operationelle scenarier, som indledningsvis vil fokusere på rednings- og evakueringsoperationer samt den indledende fase af stabiliseringsoperationer. Kapaciteten skal bestå af væsentligt ændrede EU-kampgrupper og af forhåndsudpegede medlemsstaters militære styrker og kapaciteter i overensstemmelse med princippet om ét sæt styrker. I denne forbindelse forpligter vi os til at øge vores væbnede styrkers beredskab og disponibilitet. En væsentlig ændring af EU-kampgrupperne bør føre til et mere robust og fleksibelt instrument, for eksempel gennem skræddersyede styrkepakker, der omfatter land-, sø- og luftkomponenter, forskellige niveauer af operativt beredskab og længere beredskabsperioder. En omfattende og fuldstændig oversigt over alle disponible elementer vil give os den nødvendige fleksibilitet til at tilpasse vores styrke til krisens karakter og til operationens krav og mål som besluttet af Rådet ved hjælp af de væsentligt ændrede EU-kampgrupper, medlemsstaternes militære styrker og kapaciteter eller en kombination af de to.

Med henblik på effektiv deployering forpligter vi os til at tilvejebringe tilhørende aktiver og de nødvendige strategiske katalysatorer, navnlig strategisk transport, styrkebeskyttelse, medicinsk udstyr, cyberforsvar, satellitkommunikation og efterretnings-, overvågnings- og rekognosceringskapaciteter. Vi vil udvikle disse kapaciteter dér, hvor det er nødvendigt. Med henblik på kommando og kontrol vil vi bruge vores forhåndsudpegede nationale operative hovedkvarter eller EU's Militære Planlægnings- og Gennemførelseskapacitet, når den når sin fulde operative kapacitet. Vi vil sikre, at anvendelsen af mere fleksible beslutningsprocedurer og et udvidet anvendelsesområde for fælles udgifter (herunder udgifter til øvelser) bidrager til, at denne kapacitet kan deployeres hurtigt og effektivt. Vi vil tilrettelægge uddannelse og øvelser inden for EU's rammer for at øge beredskabet og interoperabiliteten (også i overensstemmelse med NATO's standarder) for alle elementerne i denne kapacitet. Dette er afgørende, hvis vi ønsker at overvinde de forhindringer, vi tidligere har stået over for.

Mere generelt må vi også arbejde for større fleksibilitet i vores **beslutningsproces** uden at gå på kompromis med den politiske og finansielle solidaritet. Vi vil derfor udnytte det potentiale, der findes i EU-traktaterne, herunder konstruktiv afståelse. Vi vil navnlig træffe afgørelse om praktiske retningslinjer for gennemførelsen af artikel 44 i traktaten om Den Europæiske Union i overensstemmelse med beslutningstagningen inden for FSFP, så en gruppe af medlemsstater, der ønsker det og er i stand til det, kan planlægge og gennemføre en mission eller operation inden for EU's rammer og under Rådets politiske tilsyn.

Mere **robuste, fleksible og modulopbyggede** civile og militære FSFP-missioner og -operationer bør gøre det muligt for os hurtigt at tilpasse os nye trusler og udfordringer og øge deres effektivitet, også i lyset af den nye sikkerhedsmæssige kontekst og vores strategiske konkurrenters voksende tilstedeværelse i operationsområder. De bør f.eks. bedre kunne ledsage og støtte partnernes sikkerheds- og forsvarsstyrker samt tilbyde uddannelse og rådgivning om strukturreformer. Med henblik herpå vil vi tilpasse vores nuværende model for militære missioner og operationer yderligere for at øge deres effektivitet på stedet. Vi vil også undersøge andre muligheder for at yde mere målrettet rådgivningsstøtte til partnerlandes sikkerheds- og forsvarsorganisationer. De strategiske kommunikationsredskaber bør styrkes yderligere for bedre at kunne støtte vores missioner og operationer.

Gennem en øget anvendelse af **den europæiske fredsfacilitet** kan EU hurtigt yde vigtig bistand til partnere, f.eks. ved at stille militært udstyr til rådighed, ofte som supplement til uddannelse, der gives af FSFP-missionerne. Dette kan også ske ved at støtte partnernes forsvarskapaciteter i krisetider, som det er tilfældet med bistandspakken til støtte for Ukraines væbnede styrker med henblik på at forsvare landets territoriale integritet og suverænitet og beskytte civilbefolkningen mod en uprovokeret og uberettiget aggression.

EU-medlemsstaterne yder også vigtige bidrag for at sikre EU's interesser og fred og stabilitet i verden gennem forskellige former for samarbejde. Bedre koordination mellem disse initiativer og EU-tiltag bør føre til gensidig støtte og øget effektivitet. I denne henseende bør vores FSFP-missioner og -operationer og EU-ledede ad hoc-missioner og -operationer, der er aktive i samme eller tilstødende operationsområder, gensidigt styrke hinanden i overensstemmelse med deres respektive mandater gennem operativ koordination, logistisk støtte, udveksling af efterretninger og fælles medicinske evakueringskapaciteter. Det betyder, at der på disse områder skal udvikles tættere samarbejde i operationsområderne, f.eks. i Sahel, Afrikas Horn og Hormuzstrædet. EU kunne yderligere støtte EU-ledede ad hoc-missioner og -operationer, der tjener EU's interesser. De kan drage fordel af EU's politiske støtte og bygge på konkrete resultater af bistandsforanstaltninger, der finansieres gennem den europæiske fredsfacilitet.

Da der i stigende grad er strid om det maritime område, forpligter vi os til i endnu højere grad at forsvare vores interesser på havet og styrke EU's og medlemsstaternes maritime sikkerhed, herunder ved at forbedre interoperabiliteten mellem vores flådestyrker gennem liveøvelser og ved at tilrettelægge anløb af europæiske fartøjer. På grundlag af vores aktuelle erfaringer i Guineabugten og i den nordvestlige del af Det Indiske Ocean vil vi udvide vores **koordinerede maritime tilstedeværelse** til andre områder af maritim interesse, som har indvirkning på EU's sikkerhed, og søge at inddrage relevante partnere, hvor det er hensigtsmæssigt. Vi vil også konsolidere og om nødvendigt videreudvikle vores to flådeoperationer, der er deployeret i Middelhavet og ud for Somalias kyster – maritime områder af afgørende strategisk interesse for EU.

Vi vil styrke samarbejde og koordination **i luften** ved at videreudvikle vores evne til for første gang at udføre EU-luftsikkerhedsoperationer, herunder luftstøtte-, rednings- og evakueringsopgaver og overvågnings- og katastrofnehjælpsopgaver. For at muliggøre koordineret brug af militære luftaktiver til støtte for FSFP-missioner og -operationer vil vi også styrke vores samarbejde og partnerskab med EU og multilaterale strukturer og initiativer i luften såsom den europæiske flytransportkommando.

Gennem vores **civile FSFP-missioner** yder vi et væsentligt bidrag til retsstatsprincippet, den civile administration, politiet samt reformer af sikkerhedssektoren i kriseområder. De er også afgørende for EU's bredere reaktion på sikkerhedsudfordringer ved hjælp af ikkemilitære midler, herunder dem, der er forbundet med irregulær migration, hybride trusler, terrorisme, organiseret kriminalitet, radikaliserings og voldelig ekstremisme.

Den civile FSFP-aftale hjælper os med at videreudvikle og styrke vores civile missioner, så de hurtigt og effektivt kan reagere på eksisterende og nye trusler og udfordringer, der undergraver det udøvende, retlige eller lovgivningsmæssige system i kriseområder, og afhjælpe kritiske mangler. Vi vil sikre, at civile missioner kan deployeres hurtigere i overensstemmelse med den civile FSFP-aftale. Mere specifikt vil vi være i stand til og parate til at deployere en mission med 200 civile eksperter inden for 30 dage under fuld udnyttelse af det nøglemateriel og de logistik tjenester, der findes i den strategiske reserve og missionsstøtteplatformen. Vi vil øge civile missioners effektivitet, fleksibilitet og reaktionsevne, blandt andet ved at fremskynde vores beslutningstagning, styrke den operationelle planlægning, forbedre udvælgelsen og rekrutteringen af personale og forbedre reaktionsinstrumenterne, herunder specialiserede hold. Med henblik herpå vil vi også fokusere på forskning, udvikling og innovation. Vi vil yderligere styrke vores civile FSFP med en ny aftale, der indeholder mål for de civile missioners art, antal og størrelse, elementer til en struktureret civil kapacitetsudviklingsproces samt synergier med andre EU-instrumenter.

Der er behov for øget samarbejde til gensidig fordel mellem FSFP og EU's aktører inden for **retlige og indre anliggender**, herunder agenturer såsom Europol, Eurojust, Cepol og Det Europæiske Agentur for Grænse- og Kystbevogtning (Frontex), for i fællesskab at kunne håndtere relevante sikkerhedsudfordringer. Vi kan bygge videre på de positive erfaringer fra f.eks. Libyen, Ukraine, Sahel, Afrikas Horn eller den kriminalitetsinformationscelle, der er oprettet i EU's flådeoperation i Middelhavet. Med henblik herpå sigter vi mod at øge synergierne mellem aktører inden for retlige og indre anliggender og FSFP i overensstemmelse med EU's prioriteter. Dette omfatter fælles situationsbevidsthed, regelmæssige konsultationer og udvekslinger samt særligt tilpassede sekventielle deployeringer eller plugindeployeringer. For at sikre passende opbakning vil vi også øge samarbejdet med de nationale aktører inden for retlige og indre anliggender, herunder på politisk plan.

Vi er nødt til gradvist at styrke vores civile og militære **kommando- og kontrol**strukturer yderligere. Vi vil sikre, at Den Militære Planlægnings- og Gennemførelseskapacitet fuldt ud er i stand til at planlægge, kontrollere og have kommandoen i forbindelse med såvel ikkeudøvende og udøvende opgaver og operationer som liveøvelser. I den forbindelse vil vi øge personelbidragene og sikre, at vi har de nødvendige kommunikations- og informationssystemer og de faciliteter, der er behov for. Når Den Militære Planlægnings- og Gennemførelseskapacitet når sin fulde operationelle kapacitet, bør den betragtes som den foretrukne kommando- og kontrolstruktur. Dette vil ikke påvirke vores evne til fortsat at anvende det forhåndsudpegede nationale operative hovedkvarter. Den Civile Planlægnings- og Gennemførelseskapacitet vil også blive styrket for at forbedre dens evne til at planlægge, kommandere og kontrollere nuværende og fremtidige civile missioner. Samarbejdet og koordinationen mellem de militære og de civile strukturer vil blive styrket gennem den fælles støttekoordineringscelle.

Vi er fortsat fast besluttet på at fremme og styrke **menneskers sikkerhed** samt respekten for og overholdelsen af **den humanitære folkeret og den internationale menneskerettighedslovgivning** og beskyttelsen af civile, herunder humanitære hjælpearbejdere, i alle konfliktsituationer samt at videreudvikle EU's politik for rettidig omhu i denne henseende. Vi skal stå fast og forhindre alle forsøg på at afvikle og undergrave folkeretten. Vi vil også fortsat bidrage til beskyttelsen af kulturarv, blandt andet gennem vores FSFP-missioner og -operationer.

Vi er stærkt engagerede i at opnå resultater med hensyn til EU's målsætninger vedrørende **kvinder, fred og sikkerhed**. Bekæmpelse af kønsskævheder og kønsbaseret vold er et afgørende aspekt i forebyggelse og løsning af konflikter samt opbygning af modstandsdygtighed over for sikkerhedstrusler på fællesskabsplan. EU's optræden udadtil, herunder civile og militære missioner og operationer, bør aktivt bidrage til at styrke kvinders indflydelse og status samt forebygge og tackle seksuel og kønsbaseret vold i konflikt- og postkonfliktsituationer med udgangspunkt i kvinders og mænds samt pigers og drenges forskellige behov. Vi vil yderligere fremme **ligestilling mellem kønnene** og systematisk integrere et kønsaspekt på grundlag af kønsspecifik analyse i al civil og militær FSFP-planlægning og alle civile og militære FSFP-aktioner, også med fokus på lige og meningsfuld deltagelse af kvinder i alle funktioner, herunder i lederstillinger. Vi forpligter os desuden til at nå EU-målene på dagsordenen for **børn i væbnede konflikter**. EU's optræden udadtil spiller en væsentligt rolle med hensyn til at bidrage til at standse og forebygge alvorlige krænkelse over for konfliktramte børn og dermed bryde voldscyklusser, herunder gennem civile og militære FSFP-aktioner.

Fælles forberedelser

Hvis en medlemsstat udsættes for et væbnet angreb på sit område, skal de øvrige medlemsstater i overensstemmelse med artikel 51 i De Forenede Nationers pagt yde den pågældende medlemsstat al den hjælp og bistand, der ligger inden for deres formåen. Dette berører ikke den særlige karakter af visse medlemsstaters sikkerheds- og forsvarspolitik. Forpligtelserne og samarbejdet på dette område skal være i overensstemmelse med de forpligtelser, der er indgået inden for Den Nordatlantiske Traktats Organisation, som for de stater, der er medlemmer heraf, fortsat er grundlaget for deres kollektive forsvar og organet for dets iværksættelse. Vi vil fortsat investere i vores **gensidige bistand** i henhold til artikel 42, stk. 7, i traktaten om Den Europæiske Union samt **solidaritet** i henhold til artikel 222 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde, navnlig gennem hyppige øvelser.

For at øge vores beredskab vil vi mere systematisk gennemføre scenariebaseret **forhåndsplanlægning**, styrke hurtig varsling og tilpasse operative scenarier, der svarer til de skiftende trusler og udfordringer, vi står over for. Ved at kombinere geospatiale og alle andre **efterretninger** vil forhåndsplanlægning munde ud i generiske civile og militære planer, der vil blive tilpasset og vedligeholdt, efterhånden som scenarierne udvikler sig. I denne forbindelse vil vi styrke samarbejdet mellem EU og de nationale operationelle planlæggere.

Unionen kan kun være effektiv, hvis der er tilstrækkeligt og veluddannet civilt og militært personel til rådighed. Vi er nødt til at styrke vores kapaciteter, kritiske katalysatorer og materiel for at slå bro over kløften mellem vores ambitionsniveau og de tilgængelige **ressourcer**. Der er behov for et mere gennemsigtigt og struktureret billede af disponibelt civilt og militært personel til FSFP-missioner og -operationer gennem politiske konsultationer på et tidligt tidspunkt, så vi kan opfylde vores ambitioner og muliggøre en **rimelig andel** af bidrag til militære missioner og operationer. Vi forpligter os til at tilskynde til **styrkeopbygning** til militære missioner og operationer, f.eks. ved at øge gennemsigtigheden og forudsigeligheden i forbindelse med rotationen af tropper og ved at udvide anvendelsesområdet for de fælles udgifter under den europæiske fredsfacilitet. For at øge effektiviteten af vores missioner uden udøvende beføjelser anerkender vi, at det er nødvendigt at forlænge deployeringsperioden for missionernes overordnede medarbejdere. Disse bestræbelser vil bidrage til opfyldelsen af de relevante tilsagn, som de deltagende medlemsstater har givet inden for rammerne af det permanente strukturerede samarbejde.

Beredskab og **interoperabilitet** er afgørende elementer i vores svar på trusler og strategisk konkurrence. Hyppige civile og militære **liveøvelser** på alle områder samt styrket forhåndsplanlægning vil hjælpe os til at øge vores beredskab betydeligt, fremme interoperabilitet og støtte en fælles strategisk kultur. Liveøvelser inden for en EU-ramme med gradvis inddragelse af Den Militære Planlægnings- og Gennemførelseskapacitet vil navnlig forme EU-kapaciteten til hurtig deployering og mere generelt styrke vores stilling, bidrage til vores strategiske kommunikation og styrke interoperabiliteten, herunder med partnere.

Ruslands militære aggression mod Ukraine har bekræftet, at der er et presserende behov for i væsentlig grad at øge vores væbnede styrkers **militære mobilitet** i og uden for Unionen. Vi vil styrke transportinfrastruktur med dobbelt anvendelse i hele det transeuropæiske transportnet for at fremme hurtig og problemfri bevægelighed for militært personel, materiel og udstyr til operationelle indsættelser og øvelser i tæt samarbejde med NATO og andre partnere. Vi vil nå til enighed om nye tilsagn om at fremskynde og harmonisere grænseoverskridende procedurer, finde måder til at understøtte store bevægelser med kort varsel, investere i digitaliseringen af vores væbnede styrker og udvikle banebrydende, energieffektive kapaciteter, der sikrer vores evne til at reagere hurtigt og operere i ufremkommelige miljøer, under hensyntagen til visse medlemsstaters forfatningsmæssige krav. Vi vil også knytte vores arbejde med militær mobilitet sammen med skrivebordsøvelser og live-øvelser for medlemsstaternes væbnede styrker.

Målsætninger

Vi sigter mod at blive en mere assertiv sikkerheds- og forsvarsaktør ved at muliggøre en mere robust, hurtig og beslutsom indsats, bl.a. med henblik på Unionens modstandsdygtighed og vores gensidige bistand og solidaritet. Forhåndsplanlægning vil være normen, og de eksisterende kommando- og kontrolstrukturer vil blive styrket. Vi vil være bedre rustet gennem liveøvelser og en mere integreret tilgang til kriser.

Handling

- Senest i 2025 vil en **EU-kapacitet til hurtig deployering**, der muliggør hurtig deployering af en modulopbygget styrke på op til 5 000 tropper i et ufremkommeligt miljø, være fuldt operationel. Med henblik herpå vil vi blive enige om operationelle scenarier i 2022. Fra og med 2023 vil regelmæssige liveøvelser bidrage til beredskabet og interoperabiliteten.
- Senest i 2023 vil vi træffe afgørelse om praktiske retningslinjer for gennemførelsen af **artikel 44 i traktaten om Den Europæiske Union**, så en gruppe af medlemsstater, der ønsker det og er i stand til det, kan planlægge og gennemføre en mission eller operation inden for EU's rammer og under Rådets politiske tilsyn.
- Inden udgangen af 2025 vil **Den Militære Planlægnings- og Gennemførelseskapacitet** være i stand til at planlægge og gennemføre alle militære missioner uden udøvende beføjelser og to mindre eller én mellemstor operation med udøvende beføjelser samt liveøvelser. Som et næste skridt og efter opfyldelse af dette mål vil vi også arbejde på yderligere at udvide vores evne til at planlægge og gennemføre yderligere missioner uden udøvende beføjelser og operationer med udøvende beføjelser.
- Vi vil **styrke vores civile og militære FSFP-missioner og -operationer** yderligere. Som første skridt vil vi senest i midten af 2022 tilpasse vores nuværende model for militære missioner yderligere for at øge deres effektivitet på stedet. Vi vil også undersøge, hvordan vi kan styrke vores to flådeoperationer. Samtidig vil vi se nærmere på andre muligheder for at yde målrettet rådgivningsstøtte til partnerlandes sikkerheds- og forsvarsorganisation.
- Vi vil styrke **den gensidige støtte mellem FSFP-missioner og -operationer og EU-ledede ad hoc-missioner og -operationer** i overensstemmelse med deres respektive mandater. Inden udgangen af 2022 vil vi som et første skridt etablere forbindelser i operationsområder, f.eks. mellem EUNAVFOR Atalanta og den europæiske mission for maritim bevidsthed i Hormuzstrædet samt i Sahel.
- På grundlag af erfaringerne med begrebet **koordineret maritim tilstedeværelse** i Guineabugten og udvidelsen heraf i den nordvestlige del af Det Indiske Ocean vil vi fra andet halvår af 2022 tage andre maritime interesseområder i betragtning.
- Senest i 2023 vil vi nå til enighed om et militært koncept for **luftfartssikkerhedsoperationer**, herunder luftstøtte-, rednings- og evakueringsopgaver og overvågnings- og katastrofehjælpsopgaver.

- Senest i midten af 2023 vil vi vedtage en ny **civil FSFP-aftale**, der skal forbedre vores missioners effektivitet yderligere og bidrage til at udvikle de nødvendige civile kapaciteter. Vi vil også yderligere styrke samarbejdet mellem EU's og medlemsstaternes relevante aktører inden for retlige og indre anliggender og FSFP. Vi vil kunne deployere en **civil FSFP-mission** på 200 fuldt udstyrede eksperter inden for 30 dage, også i komplekse miljøer.
- Vi vil systematisk integrere et **menneskerettigheds-** og **kønsaspekt** i alle civile og militære FSFP-aktioner og øge antallet af kvinder i alle funktioner, herunder lederstillinger. Inden udgangen 2023 vil vi styrke vores netværk af rådgivere vedrørende menneskerettigheder og kønsspørgsmål i vores FSFP-missioner og -operationer.

Fælles forberedelser

- Vi vil fortsat gennemføre regelmæssige øvelser for yderligere at styrke vores **gensidige bistand** i tilfælde af et væbnet angreb i overensstemmelse med artikel 42, stk. 7, i traktaten om Den Europæiske Union. Dette vil omfatte regelmæssige cyberøvelser fra og med 2022.
- Fra og med 2023 vil vi afholde regelmæssige **liveøvelser** på alle områder med gradvis inddragelse af Den Militære Planlægnings- og Gennemførelseskapacitet. Disse øvelser vil også kombinere civile og militære FSFP-elementer.
- Senest i 2022 vil vi nå til enighed om et **register over tropperotationscykluser** for militære FSFP-missioner og -operationer og styrke fremsynet kortlægning af politisk styrke i forbindelse med både civile og militære FSFP-missioner og -operationer.
- Senest i 2023 vil vi også i lyset af forslagene vedrørende EU-kapaciteten til hurtig deployering på ny vurdere anvendelsesområdet for og definitionen af **fælles udgifter** for at styrke solidariteten og stimulere deltagelsen i militære missioner og operationer samt øvelsesrelaterede udgifter.
- Inden udgangen af 2022 vil vi påtage os nye forpligtelser med henblik på i væsentlig grad at øge og investere i **militær mobilitet** og vil nå til enighed om en ambitiøs revideret handlingsplan. Dette vil omfatte nye tiltag på områder som digitalisering, øget cyberrobusthed i transportinfrastrukturer og deres støttesystemer samt anvendelse af kunstig intelligens og luft- og søtransport for at forbedre den militære mobilitet i og uden for EU. I fremtiden vil vi yderligere øge og tilvejebringe investeringer i militær mobilitet¹.
 - Vi vil straks fremskynde gennemførelsen af projekterne vedrørende transportinfrastruktur med dobbelt anvendelse, herunder ved at fremrykke budgettet for militær mobilitet inden for rammerne af handlingsplanen for militær mobilitet og Connecting Europe-faciliteten.
 - Inden udgangen af 2022 vil vi iværksætte en analyse af EU's transportinfrastrukturkapacitet til at understøtte store bevægelser med kort varsel.
 - Inden udgangen af 2025 vil vi afslutte forbedringen og harmoniseringen af grænseoverskridende procedurer.

¹ Dette vil ske, uden at det berører EU's næste flerårige finansielle ramme.

3. SIKKERHED

Vi er nødt til at forberede os bedst muligt på hastigt stigende udfordringer. Vores strategiske konkurrenter retter en bred vifte af værktøjer mod os og sætter vores **modstandsdygtighed** på prøve med det formål at svække vores **sikkerhed** og aktivt underminere vores sikre adgang til havet, luftrummet, cyberområdet og det ydre rum. Vi konfronteres i stigende grad med hybride trusler. Derudover er tværnationale trusler såsom terrorisme og våbenspredning fortsat en vedvarende udfordring. Vi er nødt til at styrke vores modstandsdygtighed betydeligt ved bedre at forudse, opdage og reagere på sådanne trusler. Den regelmæssige og strukturerede gennemgang af vores trusselsanalyse er en hjælp i denne sammenhæng, men den udgør kun ét element.

Styrkelse af vores hurtige varsling, efterretningsbillede og sikre kommunikation

Vi vil investere mere i fælles analyse for at øge vores **situationsbevidsthed** og **strategiske fremsynethed** på grundlag af vores system til hurtig varsling og horisontafsøgningsmekanisme. Vi vil styrke vores efterretningsbaserede situationsbevidsthed og de relevante EU-kapaciteter, navnlig inden for rammerne af **EU's fælles efterretningsanalysekapacitet** og EU-Satellitcentret. Det vil også bringe os tættere på en **fælles strategisk kultur** og bidrage til EU's troværdighed som strategisk aktør. Vi er nødt til at bevare vores ekspertise med hensyn til at sikre en selvstændig beslutningstagning i EU, bl.a. baseret på geospatiale data. Vi vil styrke rollen for EU's fælles efterretningsanalysekapacitet som fælles kontaktpunkt for strategiske efterretningsbidrag fra medlemsstaternes civile og militære efterretnings- og sikkerhedstjenester. Dette vil lette udvekslingen af strategiske efterretninger, så vi bedre kan reagere på de udfordringer, vi står over for, og give bedre tjenester til beslutningstagere i alle EU-institutionerne og medlemsstaterne.

Da EU's institutioner udsættes for et stigende antal cyberangreb eller forsøg på at trænge ind i deres systemer, er EU nødt til at forbedre beskyttelsen af sine mest kritiske processer, aktiver og oplysninger og sikre, at det kan forlade sig på robust og pålidelig information og tilstrækkelige europæiske kommunikationssystemer. Et styrket efterretningsbillede vil kræve skærpet **sikker kommunikation**. Med henblik herpå vil vi både strømline sikkerhedsreglerne og -bestemmelserne og styrke den fælles tilgang, som medlemsstaterne, EU-institutionerne, -organerne og -agenturerne samt FSFP-missionerne og -operationerne anlægger med henblik på beskyttelse af informations-, infrastruktur- og kommunikationssystemerne. Dette vil kræve investeringer i avanceret europæisk teknisk udstyr, infrastruktur og ekspertise. Med udgangspunkt i EU's strategi for cybersikkerhed opfordrer vi EU-institutionerne, -organerne og -agenturerne til at vedtage yderligere standarder og regler om informations- og cybersikkerhed samt om beskyttelse af EU's klassificerede informationer og følsomme ikkeklassificerede informationer og dermed muliggøre sikker udveksling med medlemsstaterne.

Hybride trusler, cyberdiplomati og informationsmanipulation og indblanding fra eksterne aktører

Vi vil betydeligt øge vores **modstandsdygtighed** og evne for at imødegå **hybride trusler**, cyberangreb og informationsmanipulation og indblanding fra eksterne aktører. Statslige og ikkestatslige udenlandske aktører forfiner og styrker derved konstant deres taktikker, teknikker og procedurer, såsom instrumentalisering af irregulær migration, misbrug af retlige og juridiske systemer ("lawfare") samt tvang rettet mod vores økonomiske sikkerhed og energisikkerhed. En lang række eksisterende og eventuelle nye EU-værktøjer vil derfor blive samlet i en mere omfattende **hybrid EU-værktøjskasse**. Denne værktøjskasse bør danne ramme for en koordineret reaktion på hybride kampagner, der berører EU og dets medlemsstater, og bør f.eks. omfatte forebyggende, samarbejdsbaserede, stabiliserende og restriktive foranstaltninger og genopretningsforanstaltninger samt styrke solidaritet og gensidig bistand. Medlemsstaterne kan foreslå koordineret tilskrivning af hybride aktiviteter i erkendelse af, at tilskrivning er en suveræn national beføjelse. Vores reaktion kræver fuld mobilisering af alle relevante civile og militære instrumenter, hvis det er relevant, med udgangspunkt i eksterne og interne politikker. Den skal også bygge på en fælles forståelse og vurdering af disse trusler. Vi vil derfor styrke vores evne til at opspore, identificere og analysere sådanne trusler og deres kilde. I den forbindelse vil den fælles efterretningsanalysekapacitet (SIAC), navnlig **analyseenheden for hybride trusler**, skabe fremsynethed og situationsbevidsthed. Som led i denne bredere hybride EU-værktøjskasse er vi nødt til at styrke vores **samfundsmæssige og økonomiske modstandsdygtighed**, beskytte kritisk infrastruktur og vores demokratier samt EU's og de nationale valgprocesser. Vi vil også oprette **EU-hybridberedskabshold**, som kan tilpasses truslen og trækker på relevant sektorspecifik national og EU's civile og militære ekspertise for at støtte medlemsstater, FSFP-missioner og -operationer og partnerlande i at imødegå hybride trusler. Vi vil sikre synergier og udforske yderligere muligheder for samarbejde med NATO om imødegåelse af hybride trusler.

Vi skal desuden være i stand til hurtigt og virkningsfuldt at reagere på cyberangreb såsom statsstøttede ondsindede cyberaktiviteter rettet mod kritisk infrastruktur og ransomwareangreb. Med henblik herpå vil vi styrke vores evne til at identificere og analysere cyberangreb på en koordineret måde. Vi vil styrke **EU's cyberdiplomatiske værktøjskasse** og gøre fuld brug af alle dens instrumenter, herunder forebyggende foranstaltninger og sanktioner over for eksterne aktører for ondsindede cyberaktiviteter mod Unionen og dens medlemsstater. Vi vil bidrage til EU's fælles cyberenhed for at øge den fælles situationsbevidsthed og samarbejdet mellem EU-institutionerne og medlemsstaterne.

Vi vil reagere beslutsomt på udenlandsk informationsmanipulation og indblanding, ligesom vi gjorde gennem vores beslutsomme og koordinerede indsats mod Ruslands desinformationskampagne i forbindelse med dets militære aggression mod Ukraine. Vi vil fortsætte med dette i fuld overensstemmelse med EU's interne politikker ved at etablere en fælles forståelse af truslen og videreudvikle en række instrumenter til effektivt at opdage, analysere og imødegå den og påføre ophavsmændene til sådanne aktiviteter omkostninger. For at øge vores samfundsmæssige modstandsdygtighed vil vi også styrke adgangen til troværdige oplysninger og frie og uafhængige medier i hele Unionen. Med henblik herpå, og som der opfordres til i handlingsplanen for europæisk demokrati, vil vi udvikle **EU's værktøjskasse til håndtering og imødegåelse af informationsmanipulation og indblanding fra eksterne aktører**, herunder i forbindelse med vores FSFP-missioner og -operationer. Det vil styrke vores reaktionsmuligheder, vores kapacitet til modstandsdygtighed og samarbejde både inden for EU og til støtte for partnerlandene og forbedre situationsbevidstheden via det hurtige varslingsystem. Vi vil også fremme den fælles operationelle mekanisme for valgprocesser og en eventuel udpegelse af valginfrastruktur som kritisk infrastruktur. Vi vil fortsat arbejde sammen med ligesindede partnere såsom NATO, G7 og civilsamfundet og den private sektor og øge vores indsats inden for FN's rammer.

Sikring af vores adgang til strategiske områder.

Vi vil videreudvikle EU's **cyberforsvarspolitik** for at beskytte, opspore, forsvare og afværge cyberangreb. Det vil sætte skub i forskning og innovation, stimulere EU's industrigrundlag og fremme uddannelse for at sikre, at vi er klar til at handle. Det vil øge samarbejdet blandt EU's og medlemsstaternes cyberforsvarsaktører og udvikle mekanismer til udnyttelse af kapaciteter på EU-plan, herunder i forbindelse med FSFP-missioner og -operationer. Det vil også styrke samarbejdet med ligesindede partnere på cyberforsvarsområdet, navnlig NATO. En ny **europæisk retsakt om cyberrobusthed** vil øge vores fælles tilgang til cyberinfrastruktur og -standarder. Vi vil arbejde hen imod oprettelsen af en europæisk infrastruktur for sikkerhedsoperationscentre.

I overensstemmelse med EU-strategien for cybersikkerhed fra 2020 vil vi udvikle Unionens **cyberposition** ved at styrke vores evne til at forebygge cyberangreb gennem kapacitetsopbygning, kapacitetsudvikling, uddannelse, øvelser, øget modstandsdygtighed og ved at reagere beslutsomt på cyberangreb mod Unionen, dens institutioner og dens medlemsstater med brug af alle tilgængelige EU-værktøjer. Vi vil endvidere tilkendegive, at vi er fast besluttet på at reagere øjeblikkeligt og langsigtet på trusselsaktører, der forsøger at nægte EU og dets partnere sikker og åben adgang til cyberspace. Vi vil støtte vores partnere i at øge deres cyberrobusthed og i tilfælde af cyberkriser udsende eksperter fra EU og medlemsstaterne for at tilbyde støtte. Gennem regelmæssige øvelser på cyberområdet vil vi bidrage til yderligere at øge solidariteten og den gensidige bistand. Vi vil styrke vores **cyberefterretningskapacitet** for at øge vores cyberrobusthed og samtidig yde effektiv støtte til vores civile og militære FSFP-missioner og -operationer samt vores væbnede styrker. Vi vil øge interoperabiliteten og informationsudvekslingen gennem samarbejde mellem militære IT-beredskabsenheder og i forbindelse med gennemførelsen af defensive cyberoperationer. Vi anerkender, at en forbedring af vores cybersikkerhed er en måde, hvorpå vi kan øge effektiviteten og sikkerheden af vores indsats til lands, i luften, til vands og i det ydre rum.

Vores handlefrihed afhænger af sikker og selvstændig adgang til **rumområdet**. Vi skal være forberedt på et mere konkurrencedygtigt og omstridt rummiljø. På grund af vores stigende afhængighed af rumsystemer og -tjenester er vi mere sårbare over for uansvarlig og truende adfærd fra strategiske konkurrenters side. Det voksende antal genstande i kredsløb og rumskrot øger også risiciene og spændingerne. EU's rumprogram og anden ruminfrastruktur i Unionen og dens medlemsstater bidrager til vores modstandsdygtighed. De tilbyder centrale tjenester, der erstatter eller supplerer jordinfrastrukturer til jordobservation, satellitnavigation eller telekommunikation. EU's rumsystemer bør tilbyde sikkerheds- og forsvarsaktører global konnektivitet. Med henblik herpå vil vi arbejde på forslaget til et EU-rumbaseret globalt sikkert kommunikationssystem, bl.a. gennem Unionens program for sikker konnektivitet for 2023-2027.

I erkendelse af, at EU's rumaktiver er under civil kontrol, og i erkendelse af betydningen af EU's rumprogram er der et presserende behov for at supplere den nuværende rumstrategi og styrke Unionens sikkerheds- og forsvarsdimensioner i rummet. En ny **EU-rumstrategi for sikkerhed og forsvar** vil hjælpe os med at opbygge en fælles forståelse af rumrelaterede risici og trusler, udvikle passende løsninger og kapaciteter for at kunne reagere bedre og hurtigere på kriser, styrke vores modstandsdygtighed og gøre fuld brug af de fordele og muligheder, der er forbundet med rumområdet. En sådan strategi bør f.eks. omfatte politiske, operationelle, diplomatiske og forvaltningsmæssige dimensioner.

Vi vil fortsat investere i **kendskab til situationen i rummet** for bedre at kunne forstå og mindske rumbaserede risici, trusler og sårbarheder. Vi vil styrke innovation i forbindelse med dobbelt anvendelse og investere i kapacitetsudvikling, så Europa kan drage fordel af en selvstændig adgang til rummet. Vi vil beskytte rumforsyningskæderne og investere i kritiske rumteknologier i samordning med Det Europæiske Forsvarsagentur og Den Europæiske Rumorganisation. Vi vil også styrke modstandsdygtigheden i relaterede europæiske forsyningskæder for at sikre ruminfrastrukturens integritet, sikkerhed og drift. Vi vil arbejde tæt sammen med partnere om at mindske truslerne i overensstemmelse med de igangværende bestræbelser i De Forenede Nationer på at udarbejde normer, regler og principper for ansvarlig adfærd i det ydre rum. Vi vil arbejde hen imod en fælles EU-tilgang til styring af trafikken i rummet med udgangspunkt i den fælles meddelelse fra Kommissionen og den højtstående repræsentant. Vi vil gennemføre øvelser til afprøvning af vores rumaktivers modstandsdygtighed og identificere de nødvendige midler til at afhjælpe sårbarheder med henblik på at reagere hurtigt og resolut på rumrelaterede trusler i tilfælde af nødsituationer eller kriser. I forlængelse af valideringen af trusselsreaktionsmekanismen under Galileo vil vi udvide den til også at omfatte andre dele af EU's rumprogram. Vi sigter også mod yderligere at styrke solidariteten, den gensidige bistand og kriseberedskabet i tilfælde af angreb fra rummet eller trusler mod rumbaserede aktiver, herunder gennem øvelser.

Luftrummet er afgørende for at sikre vores områder og befolkninger samt for international handel og internationale rejser. Statslige og ikkestatslige aktører udfordrer vores sikkerhed, både på EU's område og uden for EU, f.eks. gennem kapring af civile fly og den stigende anvendelse af droner og nye teknologier. Avancerede militære kapaciteter såsom ubemandede luftfartøjer, mellem- og langtrækkende luftforsvar og moderne luftfartøjer bliver mere og mere udbredt globalt og udfordrer i stigende grad sikker og ubegrænset udnyttelse af luftrummet. Fri og sikker adgang til luftrummet udfordres også af vores konkurrenters anti-access/area denial-strategier, navnlig i vores nabolande. I tæt samarbejde med relevante interessenter inden for civil luftfart og NATO vil vi fortsætte de strategiske overvejelser med henblik på at bevare vores uanfægtede adgang til luftrummet.

På grundlag af en ajourføring af EU's strategi for maritim sikkerhed og dens handlingsplan vil vi investere yderligere i vores **maritime sikkerhed** og globale tilstedeværelse og dermed sikre uhindret adgang til det åbne hav og forbindelsessejlruter samt respekt for den internationale havret. Provokerende ulovlige handlinger på havet, kriminelle aktiviteter såsom pirateri, ulovlig handel, tvister om havområder og overdrevne krav, adgangsforbud og hybride trusler underminerer alt sammen vores maritime sikkerhed. For at beskytte vores maritime interesser og kritiske maritime infrastruktur, herunder på vores havbund, vil vi øge vores kapacitet til at indsamle og give nøjagtige oplysninger og efterretninger for at styrke situationsbevidstheden, herunder gennem udveksling af oplysninger mellem civile og militære aktører. Med henblik herpå vil vi fortsætte med at udvikle fælles operative, kapacitetsmæssige og teknologiske løsninger, bl.a. ved at gøre bedst mulig brug af rammerne for permanent struktureret samarbejde. Vi vil videreudvikle mekanismen for **koordineret maritim tilstedeværelse** og styrke samspillet og koordinationen mellem vores FSFP-flådeoperationer og relevante aktører. For at øge vores maritime beredskab og modstandsdygtighed vil vi tilrettelægge regelmæssige flådeøvelser for medlemsstaternes flåder og kystvagter. Vi vil også udnytte vores partnerskabspolitik på det maritime område fuldt ud, for eksempel gennem havneanløb, uddannelse og øvelser samt kapacitetsopbygning.

Bekæmpelse af terrorisme

Vi vil styrke vores indsats for bedre at **forebygge og bekæmpe terrorisme**. Ved hjælp af vores FSFP-instrumenter og andre redskaber vil vi støtte partnerlande, herunder gennem diplomatisk engagement og politisk dialog, stabiliseringsbestrebelse, programmer for forebyggelse og bekæmpelse af voldelig ekstremisme og samarbejde på retsstatsområdet, og samtidig fremme fuld respekt for menneskerettighederne og folkeretten. Vi vil intensivere vores engagement med strategiske partnere, herunder FN og i andre multilaterale fora såsom Det Globale Forum for Terrorbekæmpelse og den globale koalition mod Da'esh. Vi vil også tackle ny udvikling såsom anvendelse af nye teknologier til finansiering af terrorisme samt udbredelse af terrorrelateret onlineindhold. Vi vil styrke vores netværk af terrorbekæmpelsesekspertise i EU-delegationerne yderligere.

Fremme af nedrustning, ikkespredning og våbenkontrol

Vi vil opretholde, støtte og yderligere fremme rammen for **nedrustning, ikkespredning og våbenkontrol**. Vi vil fortsat støtte den centrale betydning af traktaten om ikkespredning af kernevåben og understrege behovet for at opfylde alle forpligtelser i henhold dertil og tilsagn på tidligere gennemgangskonferencer, herunder behovet for konkrete fremskridt hen imod den fulde gennemførelse af artikel VI, med det endelige mål at udrydde kernevåben fuldstændigt. Vi er fast besluttet på at skabe en tryggere og mere sikker verden for alle i overensstemmelse med traktatens mål på en måde, der fremmer international stabilitet, fred og sikkerhed. Vi er nødt til at øge vores kapacitet til at kontrollere immaterielle overførsler, herunder af videnskabelig viden, hvor det er nødvendigt. Dette indebærer beskyttelse og styrkelse af de nuværende eksportkontrolordninger. Stillet over for nye udfordringer som følge af nye teknologier er EU fortsat fast besluttet på at bevare arkitekturen for nedrustning, ikkespredning og våbenkontrol. En koordineret tilgang med partnere er også væsentlig i denne henseende.

Med hensyn til våbenkontrol vil EU og dets medlemsstater intensivere deres udvekslinger og bestræbelser vedrørende mulige våbenkontrolløsninger under hensyntagen til deres sikkerhedsinteresser og i tæt koordination med partnere, navnlig USA og NATO. Vi vil fremme arbejdet med dette spørgsmål. Vi vil fortsat opfordre til nedbringelse af arsenaler i de stater, der har de største atomvåbenarsenaler, gennem aftaler efter ny START, både strategiske og ikkestrategiske, deployerede kernevåben, og yderligere drøftelser om tillidsskabende foranstaltninger, kontrol, gennemsigtighed vedrørende nukleare doktriner samt strategiske risikobegrænsende foranstaltninger.

Styrkelse af modstandsdygtigheden over for klimaændringer, katastrofer og nødsituationer

Klimaændringer og miljøforringelse er ikke blot trusler i sig selv, men også risikomultiplikatorer. Den globale opvarmning fører til **hyppigere og mere ekstreme vejrforhold** og **naturlkatastrofer** samt forringelse af økosystemerne overalt i verden, hvilket øger sårbarheden og eksponeringen. Dette øger potentialet for social, økonomisk og politisk ustabilitet og konflikter i skrøbelige lande. Klimaændringer og miljøforringelse påvirker vigtige energiinfrastrukturer, landbrugsaktiviteter og knaphed på naturressourcer, hvilket øger de eksisterende sociale uligheder og udsætter sårbare samfund for nye typer risici. Det har derfor også direkte konsekvenser for vores sikkerhed og forsvar. En omstilling til klimaneutral økonomier kan have sociale, økonomiske og politiske konsekvenser, der kan forstærke en konfliktsituation. Vi vurderer yderligere de forskellige virkninger af klimaændringerne og miljøforringelsen på den globale og regionale sikkerhed samt på vores væbnede styrker og vores FSFP-missioner og -operationer. Vi vil tilpasse Unionens sikkerheds- og forsvarssektor og vores FSFP-forpligtelser og øge energi- og resourceffektiviteten, herunder vores FSFP-missioners og -operationers miljøaftryk, i overensstemmelse med Unionens mål om klimaneutralitet senest i 2050 i henhold til den europæiske grønne pagt uden at mindske den operationelle effektivitet. Med henblik herpå vil vi styrke den rolle, som grøn teknologi og bæredygtig digitalisering spiller i de væbnede styrker og forsvarssektoren mere generelt. Vi vil også integrere klimaændrings- og miljøhensyn fuldstændig i vores civile og militære FSFP-missioner og -operationer. Vi vil desuden styrke vores analysekapacitet og systemer til hurtig varsling for så vidt angår de specifikke sikkerhedsudfordringer, der opstår som følge af klimaændringer og den globale overgang til en klimaneutral, resourceeffektiv og cirkulær økonomi.

En integreret tilgang for at kunne reagere på større kriser er af afgørende betydning. Covid-19-pandemien og krisen i Afghanistan har understreget betydningen af, at der udvikles en øget evne til at **redde og evakuere** vores borgere, når de er i fare uden for vores grænser. De pegede også på den vigtige rolle, som væbnede styrker kan spille under **komplekse kriser**. De militære aktører i medlemsstaterne kan mobilisere betydelige aktiver til støtte for civile katastrofeberedskabsaktører på områder som logistisk, medicinsk og sikkerhedsmæssig støtte og infrastruktur. Med udgangspunkt i EU's nuværende militærstabstrukturer såsom EU's bevægelsesplanlægningscelle og Kommissionens humanitære mekanismer og katastrofehjælpsmekanismer vil vi forbedre de militære bistandskapaciteter samt effektiv koordinering mellem civile og militære myndigheder på nationalt plan og EU-plan. Dette vil sikre, at militære aktører som en sidste udvej er parate til at bistå de civile myndigheder i forbindelse med fremtidige nødsituationer og katastrofer. EU's Militærstab kan også bidrage til koordineringen af logistisk støtte og bistand til medlemsstater og tredjelande i en krise samt gennemførelsen af EU-instrumenter såsom den europæiske fredsfacilitet eller bestemmelsen om gensidig bistand på medlemsstaternes anmodning i overensstemmelse med traktaten om Den Europæiske Union. EU-Udenrigstjenestens krisereaktionsmekanismer, vores konsulære støtte og sikkerhed på stedet vil også blive gennemgået og styrket for bedre at kunne bistå medlemsstaterne i deres bestræbelser på at beskytte og redde deres borgere i udlandet samt for at støtte vores EU-delegationer, når de har brug for at evakuere deres personale. I samarbejde med EU-civilbeskyttelsesmekanismen vil vi støtte civile katastrofehjælpsbestræbelser, og vi skal sikre, at vi er i stand til at evakuere vores borgere sikkert fra steder, der rammes af naturkatastrofer og menneskeskabte katastrofer. Vi vil også øge koordineringen med FN og NATO i denne forbindelse.

Målsætninger

Vi er nødt til at forberede os bedst muligt på hastigt stigende udfordringer. Vi vil betydeligt øge vores modstandsdygtighed. Vi vil samle vores værktøjer for bedre at kunne imødegå hybride trusler ved at udvikle en hybrid værktøjskasse. Det betyder også, at vi vil forstærke vores cyberforsvar og cybersikkerhed og styrke vores evne til at afskrække eksterne aktører fra informationsmanipulation og indblanding og at modvirke disse handlinger. Derudover skal vi kunne sikre vores adgang til og tilstedeværelse på åbent hav, i luften og i det ydre rum. Vi sigter mod yderligere at øge vores modstandsdygtighed over for klimarelaterede risici og menneskeskabte katastrofer og naturkatastrofer og tilstræber samtidig en klimaneutral EU-tilstedeværelse på stedet. Vi vil også styrke vores evne til at redde og evakuere vores borgere, når de er i fare uden for vores grænser. Alle disse bestræbelser bidrager til at styrke vores solidaritet og gensidige bistand.

Efterretning og sikker kommunikation

- Inden udgangen af 2022 vil den fælles efterretningsanalysekapacitet gennemgå **EU-trusselsanalysen** i tæt samarbejde med medlemsstaternes efterretningstjenester. Sådanne regelmæssige og strukturerede gennemgange vil blive foretaget mindst hvert tredje år eller før, hvis en ændret strategisk og sikkerhedsmæssig kontekst kræver det.
- Senest i 2025 vil vi styrke vores **fælles efterretningsanalysekapacitet** ved at øge ressourcerne og kapaciteterne. Senest i 2025 vil vi også styrke **EU-Satellitcentret** for at øge vores autonome geospatiale efterretningskapacitet.
- For at lette udveksling af oplysninger, herunder klassificerede informationer, opfordrer vi EU's institutioner, agenturer og organer til i 2022 at vedtage yderligere **standarder og regler for at sørge for cybersikkerhed og informationssikkerhed**.

Hybride trusler, cyberdiplomati og informationsmanipulation og indblanding fra eksterne aktører

- I 2022 vil vi udvikle vores **hybride EU-værktøjskasse**, som bør danne ramme for en koordineret reaktion på hybride kampagner, der berører EU og dets medlemsstater, og som f.eks. omfatter forebyggende, samarbejdsbaserede, stabilitetsmæssige og restriktive foranstaltninger samt genopretningsforanstaltninger og støtte solidariteten og den gensidige bistand. Dette vil samle eksisterende og eventuelle nye instrumenter, herunder oprettelse af EU-hybridberedskabshold for at støtte medlemsstater, FSFP-missioner og -operationer og partnerlande i at imødegå hybride trusler. På grundlag af EU's sektorspecifikke referencekrav til hybrid modstandsdygtighed og den aktuelle sikkerhedssituation vil vi identificere mangler, behov og skridt til at afhjælpe dem. EU-drejebogen for imødegåelse af hybride trusler vil også blive revideret.
- I 2022 vil vi yderligere styrke **den cyberdiplomatiske værktøjskasse**, navnlig ved at undersøge yderligere beredskabsforanstaltninger.

- I 2022 vil vi udvikle en **værktøjskasse vedrørende informationsmanipulation og indblanding fra eksterne aktører**. Dette vil styrke vores evne til at opdage, analysere og reagere på truslen, herunder ved at pålægge ophavsmændene omkostninger. Vi vil styrke EU's strategiske kommunikationskapacitet og desinformationsbekæmpelseskapacitet yderligere. Senest i 2023 vil vi skabe en passende mekanisme til systematisk indsamling af data om hændelser, der lettes af et særligt dataområde, med henblik på at udvikle en fælles forståelse af informationsmanipulation og indblanding fra eksterne aktører. Inden udgangen af 2024 vil alle FSFP-missioner og -operationer være fuldt ud udstyret med kapaciteter og ressourcer til at anvende relevante instrumenter i denne værktøjskasse.

Strategiske områder

- I 2022 vil vi videreudvikle EU's **cyberforsvarspolitik** for at beskytte, opspore, forsvare og afværge cyberangreb. I 2022 vil der blive foreslået en ny **europæisk retsakt om cyberrobusthed**, og arbejdet med **den fælles cyberenhed** vil fortsætte.
- Inden udgangen af 2023 vil vi vedtage en **EU-rumstrategi for sikkerhed og forsvar**. Vi vil indlede valideringen af trusselsreaktionsmekanismen under Galileo inden udgangen af 2022 og udvide den til også at omfatte andre dele af programmet. Inden udgangen af 2022 vil vi undersøge anvendelsen af solidaritetsmekanismer samt mekanismer til gensidig bistand og kriserespons i tilfælde af angreb fra rummet eller trusler mod rumbaserede aktiver. Med henblik herpå vil vi også gennemføre øvelser, hvor solidaritet og reaktion i forbindelse med begivenheder og hændelser på rumområdet afprøves, hvilket yderligere vil fremme vores fælles strategiske tilgang til rummet.
- På grundlag af en ajourført EU-strategi for maritim sikkerhed vil vi senest i 2025 videreudvikle og styrke EU's mekanismer til bevidstgørelse om **maritim sikkerhed** såsom den fælles ramme for informationsudveksling (CISE) og maritim overvågning for at fremme interoperabilitet, lette beslutningstagningen og støtte øget operationel effektivitet. Vi vil øge synligheden af vores flådetilstedeværelse i og uden for EU yderligere, herunder gennem havneanløb, uddannelse og øvelser samt kapacitetsopbygning.
- Inden udgangen af 2022 vil vi vedrørende luftrummet fortsætte de strategiske overvejelser for at sikre fri og sikker europæisk adgang til luftrummet.

Bekæmpelse af terrorisme

- Vi vil intensivere vores engagement med strategiske partnere og i multilaterale fora og styrke netværket af terrorbekæmpelseseksperter i EU-delegationerne yderligere. I begyndelsen af 2023 vil vi gennemgå de EU-redskaber og -programmer, der bidrager til at opbygge partnernes kapacitet til bekæmpelse af terrorisme, for at øge deres effektivitet, herunder bekæmpelse af finansiering af terrorisme.

Fremme af nedrustning, ikkespredning og våbenkontrol

- Senest i 2023 vil vi styrke konkrete **EU-tiltag til støtte for nedrustnings-, ikkesprednings- og våbenkontrolmål**. Vi vil navnlig øge vores støtte til partnere og hjælpe dem med fuldt ud at gennemføre sanktioner og kontrolprocedurer. Vi vil fortsat opfordre til aftaler efter ny START.

Klimaændringer, katastrofer og nødsituationer

- I slutningen af 2023 vil medlemsstaterne med henblik på fuldt ud at gennemføre køreplanen for **klimaændringer og forsvar** udvikle nationale strategier for at forberede de væbnede styrker med hensyn til klimaændringerne. Senest i 2025 vil alle FSFP-missioner og -operationer få en miljørådgiver og skulle rapportere om deres miljøaftryk.
- Vi vil forbedre **medlemsstaternes væbnede styrkers evne til at støtte de civile myndigheder** i nødsituationer både i planlægnings- og gennemførelsesfasen og samtidig styrke koordinationen mellem civile og militære myndigheder på alle niveauer. Dette vil omfatte liveøvelser og fælles øvelser, der omfatter scenarier vedrørende katastrofehjælp, samt humanitær bistand i overensstemmelse med humanitære principper. Senest i 2023 vil vi styrke **EU-Udenrigstjenestens krisereaktionsstrukturer**, herunder **situationsrummet**, for at øge vores kapacitet til at reagere på komplekse nødsituationer såsom evakuerings- og redningsaktioner i udlandet i tæt samarbejde med Katastrofeberedskabskoordinationscentret.

4. INVESTERINGER

I overensstemmelse med Versaillesdagsordenen og i lyset af de udfordringer, vi står over for, og for bedre at beskytte vores borgere, samtidig med at vi anerkender den særlige karakter af visse medlemsstaters sikkerheds- og forsvarspolitik, er vi nødt til beslutsomt at investere mere og bedre i forsvarskapaciteter og innovative teknologier, både på EU-plan og nationalt. Vi er nødt til at styrke vores forsvarskapaciteter og ruste vores militære styrker til de udfordringer, vi står over for i verden. Vi skal være mere dristige og hurtigere med hensyn til at udfylde **kritiske kapacitetsmangler**, afhjælpe fragmentering, opnå fuld interoperabilitet mellem vores styrker og styrke en modstandsdygtig, konkurrencedygtig og innovativ europæisk forsvarsteknologisk og -industriel base i hele Unionen, som også sikrer, at små og mellemstore virksomheder deltager på tværs af grænserne. Vi anerkender, at flere investeringer i fælles kapacitetsudvikling sikrer større effektivitet ved at øge stordriftsfordelene og større effektivitet, når der ageres. Det støtter også Europas innovatorer og producenter. Det er afgørende at opnå teknologisk suverænitæt på visse kritiske teknologiområder, mindske den **strategiske afhængighed** på andre områder og mindske vores værdikæders sårbarhed, hvis vi skal imødegå udfordringerne i en farligere verden og blive mere modstandsdygtige. Samarbejde med ligesindede partnere i hele verden på et gensidigt grundlag er afgørende for at øge EU's modstandsdygtighed og forsyningssikkerhed og samtidig mindske den strategiske afhængighed og øge de gensidige fordele.

Strategisk orientering

I overensstemmelse med de forpligtelser, der allerede er indgået gennem PESCO, og i lyset af de strategiske udfordringer, vi står over for, bliver det presserende at **bruge flere midler og bruge dem bedre**. Vi vil derfor øge vores forsvarsudgifter betydeligt med en væsentlig andel til investeringer, der fokuserer på identificerede strategiske mangler. Vi vil sikre en koordineret og samarbejdsbaseret europæisk tilgang til sådanne øgede udgifter på medlemsstats- og EU-plan for at maksimere resultaterne, øge interoperabiliteten og udnytte stordriftsfordele fuldt ud. Med henblik herpå vil vi fastlægge strategiske retningslinjer for de ressourcer, der er nødvendige for at matche vores sikkerhedsbehov, og for den fulde anvendelse af EU-værktøjer til at tilskynde til samarbejdsbaserede forsvarsinvesteringer.

I overensstemmelse med vores aftalte ambitionsniveau vil vi arbejde sammen om hurtigt at tilpasse vores militære styrker og civile kapaciteter, så de kan handle hurtigt, bidrage til at sikre vores interesser og værdier, øge vores modstandsdygtighed og beskytte Unionen og dens borgere. Med henblik herpå vil vi videreudvikle **fuldspektrede styrker**, som er **fleksible** og **mobile, interoperable, teknologisk avancerede, energieffektive** og **modstandsdygtige**. I overensstemmelse med princippet om ét sæt styrker forbliver disse styrker i hænderne på medlemsstaterne og kan også deployeres inden for andre rammer.

Vi vil tilpasse EU's **forsvarskapacitetsplanlægning og -udvikling**, navnlig ved at revidere kapacitetsplanlægnings**scenarierne** i processen vedrørende det overordnede mål for bedre at afspejle de operationelle realiteter og strategisk fremsynethed og tilvejebringe de nødvendige kapaciteter i forbindelse med FSFP-missioner og -operationer. Sådanne scenarier omfatter hurtig militær indsættelse i et fjendtligt miljø samt imødegåelse af hybride trusler, sikring af adgang til strategiske områder såsom det åbne hav, lufrummet og cyber- og rumområdet og ydelse af militær bistand til civile myndigheder. Vi vil nærmere beskrive de strategiske planlægningselementer såsom reaktionstid, varighed, miljø, afstand og samtidighed for de operationer, der er nødvendige for at tilpasse kapacitetsplanlægnings**scenarierne**. Resultaterne af processen vedrørende det overordnede mål vil fortsat være et væsentligt bidrag til kapacitetsudviklingsplanen, som omfatter fremtidige tendenser inden for forsvarets kapacitet og teknologiske perspektiver.

Vi skal sikre, at alle EU's forsvarsinitiativer og kapacitetsplanlægnings- og udviklingsværktøjer integreres i **den nationale forsvarsplanlægning**. Vi vil fortsat sikre, at resultaterne af disse processer stemmer overens med resultaterne af de respektive NATO-processer. Dette vil øge beredskabet, robustheden og interoperabiliteten af vores ene sæt styrker.

For at øge effektiviteten af vores civile FSFP-missioner vil vi udvikle en civil kapacitets- og kapabilitetsproces for bedre at strukturere og i fællesskab imødekomme behovene for civile FSFP-missioner baseret på scenarier, som også tager hensyn til nye trusler. Indførelsen af **det strategiske lager og missionsstøtteplatformen** har bidraget til vores evne til at levere udstyr og tjenester til civile FSFP-missioner. Ud over at sikre veluddannet personale af høj kvalitet vil vi sikre, at civile missioner kan få leveret det nødvendige udstyr endnu hurtigere, herunder udstyr, der gør det muligt for missionerne at operere i mindre fremkommelige miljøer.

Sammenhængende og ambitiøse kapaciteter

Inden for en bilateral eller multilateral ramme er en række medlemsstater gået i gang med at udvikle vigtige **strategiske kapacitetsprojekter** såsom en næste generation af luftfartøjssystemer, en Eurodrone, en ny klasse af europæiske flådefartøjer og et centralt landkampsystem. Dette vil gøre en konkret forskel for europæisk sikkerhed og forsvar i fremtiden og vil føre til konvergens over tid. Gennemførelse af de henstillinger, der er opnået enighed om i forbindelse med den samordnede årlige gennemgang vedrørende forsvar, vil være væsentlig i denne henseende.

Ud over at investere i fremtidig kapacitet og innovation er vi nødt til at gøre bedre brug af samarbejde om kapacitetsudvikling og sammenlægning af indsatsen, herunder ved at udforske opgavespecialisering blandt medlemsstaterne. Vi vil bygge videre på vellykkede eksempler som f.eks. den europæiske multinationale multifunktionelle tank- og transportflåde.

Inden for EU's rammer og navnlig gennem det permanente strukturerede samarbejde og Den Europæiske Forsvarsfond er vi allerede i gang med at udvikle kommando- og kontrolsystemer, pansrede køretøjer, missilsystemer og artilleri, patruljeringskorvetter, ubemandede luft- og søfartssystemer, elektronisk krigsførelseskapacitet, rumovervågning, cyberberedskab og højteknologiske uddannelsessystemer. Vi vil investere yderligere i **strategiske katalysatorer** og mere generelt i de kapaciteter, der er nødvendige for at gennemføre hele spektret af missioner og operationer i overensstemmelse med vores aftalte ambitionsniveau. Vi vil øge indsatsen for at afhjælpe kritiske kapacitetsmangler såsom strategisk lufttransport, rumbaserede konnektivitets- og kommunikationsaktiver, amfibiekapacitet, medicinske aktiver, cyberforsvarskapaciteter og efterretnings-, overvågnings- og rekognosceringskapaciteter samt fjernstyrede luftfartøjssystemer.

Vi er nødt til at mindske fragmenteringen og udvikle næstgenerationskapacitet. Med henblik herpå forpligter vi os til at videreføre henstillingerne fra den første rapport om **den samordnede årlige gennemgang vedrørende forsvar** offentliggjort i 2020, herunder de aftalte seks kapacitetsfokusområder, som vil kunne drage fordel af et styrket forsvarssamarbejde mellem medlemsstaterne. Disse områder er kampvogne, soldatersystemer, et europæisk overfladefartøj til patruljering, kapaciteter til Anti-Access/Area Denial og systemer til bekæmpelse af ubemandede luftfartøjer, forsvar i rummet og styrket militær mobilitet.

For at handle hurtigt og beskytte vores borgere vil vi arbejde sammen om at afhjælpe kritiske mangler. Vi vil gøre fuld brug af det permanente strukturerede samarbejde og Den Europæiske Forsvarsfond til at udvikle interoperable avancerede systemer og teknologier. Vi forpligter os til at udvikle følgende strategiske kapaciteter gennem samarbejdsprojekter, navnlig:

- På **landområdet** vil det være afgørende, at Unionen er i stand til at gennemføre krisestyringsoperationer og sikre sin teknologiske fordel i felten, herunder i et højintensivt trusselsmiljø. En omfattende klynge af landkapacitet vil blive iværksat, som vil føre til opgradering, modernisering og gradvis udskiftning af de nuværende store platforme og relaterede logistiksystemer. Fokusområderne soldatersystemer og kampvogne vil være vigtige bidrag til disse bestræbelser.
- På **det maritime område** er der behov for avancerede flådeplatforme, herunder ubemandede platforme til overflade- og undervandskontrol, for at sikre en mere assertiv EU-tilstedeværelse på havet samt evnen til at udøve magt. Fokusområdet et europæisk overfladefartøj til patruljering vil være et vigtigt skridt i denne retning.
- I **luften** vil etablering og bevarelse af vores fordel kræve udvikling af næstgenerationskapacitet og fuldt interoperable kapaciteter, navnlig fremtidige kampsystemer og luftforsvarssystemer. Vi vil gradvis integrere de planlagte fremtidige kampsystemer, herunder fjernstyrede luftsystemer, i de eksisterende flåder af luftkampsystemer på en interoperabel måde. Der skal også gøres en indsats med hensyn til vigtige katalysatorer, navnlig den strategiske lufttransportkapacitet. Fokusområdet kapaciteter til Anti-Access/Area Denial og systemer til bekæmpelse af ubemandede luftfartøjer bidrager til luftforsvarsdimensionen i denne indsats.
- På **rumområdet** vil vi udvikle nye banebrydende teknologisensorer og -platforme, der gør det muligt for Unionen og dens medlemsstater at forbedre deres adgang til rummet og beskytte deres rumbaserede aktiver. Dette indebærer navnlig udvikling af rumbaseret jordobservation samt teknologier med henblik på kendskab til situationen i rummet og rumbaserede kommunikations- og navigationstjenester, som er afgørende for at sikre uafhængig beslutningstagning. Fokusområdet forsvar i rummet er et første skridt i denne retning.
- På **cyberområdet** skal vores styrker operere på en koordineret, informeret og effektiv måde. Vi vil derfor udvikle og gøre intensiv brug af nye teknologier, navnlig kvantecomputing, kunstig intelligens og big data, for at opnå komparative fordele, herunder med hensyn til operationer som reaktion på cyberhændelser og informationsoverlegenhed. Cyberforsvar er altafgørende for at sikre, at fokusområdet styrket militær mobilitet udfolder sit fulde potentiale som en væsentlig katalysator.

Vi forpligter os til at intensivere vores samarbejde om kapacitetsudvikling, navnlig gennem **permanent struktureret samarbejde**. Konkret betyder dette, at de medlemsstater, der deltager i det permanente strukturerede samarbejde, senest i 2025 skal opfylde alle de mere bindende forpligtelser, de har påtaget sig. I 2025 vil en tredjedel af 60 igangværende projekter inden for det permanente strukturerede samarbejde levere den forventede kapacitet og opfylde deres mål. Foruden disse konkrete resultater er vores mål at gå videre ved at gennemføre de aftalte kapacitetsprioriteter og udvikle nye ambitiøse projekter. Vi vil nøje gennemgå opfyldelsen af disse forpligtelser for at kunne nå til enighed om nye forpligtelser i 2025 med henblik på at uddybe forsvarssamarbejdet yderligere.

En væsentlig styrkelse og udnyttelse af det fulde potentiale i EU's finansieringsinstrumenter, navnlig **Den Europæiske Forsvarsfond**, er afgørende for at styrke vores forsvarskapaciteter og også ruste medlemsstaternes styrker, så de er klar til fremtidige kamppladser. Vi vil yderligere styrke samarbejdet og kapaciteterne, så forsvarsindustrielt samarbejde i EU bliver normen. Dette vil maksimere potentialet i EU's bredere finansielle redskaber til at støtte medlemsstaternes forsvarssamarbejde fra udformning til indkøb. Det betyder også, at vi bør være rede til at matche det øgede ambitionsniveau på EU-plan med tilstrækkelig finansiell vægt til Den Europæiske Forsvarsfond på lang sigt. Vi vil styrke og udnytte samarbejdsbaserede forsvarsinvesteringer på EU-plan, herunder forskning og teknologi. Vi vil fuldt ud udnytte potentialet i synergier med andre af EU's finansielle instrumenter såsom Horisont Europa, programmet for et digitalt Europa, Connecting Europe-faciliteten, EU's rumprogram, Det Europæiske Innovationsråd og InvestEU. For at styrke konkurrenceevnen i EU's forsvarsindustri vil vi arbejde på at tilskynde yderligere til fælles indkøb af forsvarskapaciteter, der er udviklet gennem samarbejde inden for EU. Dette vil kræve yderligere arbejde med Kommissionens forslag, bl.a. med en momsfratagelse, nye finansieringsløsninger og en potentiel styrkelse af bonussystemet i Den Europæiske Forsvarsfond.

Vi vil også fremme det igangværende arbejde med at strømline og gradvist yderligere samordne vores praksis inden for våbeneksportkontrol med hensyn til de forsvarskapaciteter, der er udviklet i fællesskab, særlig inden for en EU-ramme, så det sikres, at produkter, der er finansieret inden for rammerne af Den Europæiske Forsvarsfond, nyder godt af tilstrækkelig og konkurrencedygtig adgang til de internationale markeder i overensstemmelse med Rådets fælles holdning fra 2008 om fælles regler for kontrol med eksport af militærteknologi og -udstyr, og uden at det berører medlemsstaternes suveræne beslutninger.

Vi vil maksimere **sammenhængen mellem EU's forsvarsrelaterede initiativer** – samordnet årlig gennemgang vedrørende forsvar, permanent struktureret samarbejde og Den Europæiske Forsvarsfond. I den forbindelse vil den højtstående repræsentant/næstformanden/lederen af Det Europæiske Forsvarsagentur lede årlige forsvarsminister møder om EU's forsvarsinitiativer vedrørende kapacitetsudvikling og gøre fuld brug af eksisterende formater.

Innovation, disruptive teknologier og begrænsning af strategisk afhængighed

Nye og disruptive teknologier såsom **kunstig intelligens**, kvantecomputing, avanceret fremdrift, bio- og nanoteknologi samt nye materialer og industriel kapacitet er i færd med at omdanne det militære område og forsvarsmarkederne. Vi investerer allerede kollektivt i **innovation på forsvarsområdet** ved at kombinere civil forskning, rumforskning og forsvarsforskning og udvikle nye standarder. Vi vil dog øge vores indsats både på nationalt plan og gennem en mere ambitiøs anvendelse af EU's instrumenter for at være bedre forberedt på den fremtidige kampplads og næste generations teknologi. Vi vil sikre en ambitiøs gennemførelse af handlingsplanen om synergi mellem civil-, forsvars- og rumindustriene. Vi vil også oprette et **innovationsknudepunkt på forsvarsområdet** inden for Det Europæiske Forsvarsagentur, i partnerskab med Kommissionen, for at øge og koordinere samarbejdet om innovation på forsvarsområdet mellem medlemsstaterne. I den forbindelse vil vi sikre synergier med tiltag fra Det Europæiske Innovationsråd og Den Europæiske Forsvarsfond på området disruptive teknologier. Kommissionen vil i samarbejde med Det Europæiske Forsvarsagentur udvikle en EU-ordning for forsvarsinnovation for at fremskynde sikkerheds- og forsvarsinnovation for EU og dets medlemsstater.

En **innovativ, konkurrencedygtig og modstandsdygtig europæisk forsvarsteknologisk og -industriel base**, der garanterer forsyningssikkerhed og banebrydende teknologier, er vigtigere end nogensinde og afgørende for beskæftigelse, handel, investeringer, sikkerhed og forskning i EU. Den europæiske forsvarssektor kan også bidrage til vækst og en bæredygtig økonomisk genopretning efter pandemien. Vi skal sikre, at den fuldt ud og hurtigt kan udnytte de civile innovationscykluser og fjerne eksisterende hindringer. Vi vil også investere i teknologier med dobbelt anvendelse. Dette er afgørende, da vores strategiske konkurrenter hurtigt investerer i kritiske teknologier og udfordrer vores **forsyningskæder** og adgang til ressourcer. I takt med at det teknologiske landskab ændrer sig, giver vores nye samarbejdsrammer os mulighed for ikke at gentage fortidens fragmentering og ineffektivitet men at forfølge en europæisk tilgang fra begyndelsen. Vi vil sætte skub i forskning, teknologisk udvikling og innovation og mindske vores strategiske afhængighed inden for kritiske teknologier og værdikæder. I Europa-Kommissionens køreplan for kritiske teknologier inden for sikkerhed og forsvar foreslås en metode til at tackle disse udfordringer gennem et tættere samarbejde mellem EU og medlemsstaterne. Dette kan også bidrage til at styrke modstandsdygtigheden i den europæiske økonomi og de europæiske forsyningskæder i overensstemmelse med EU's Global Gateway.

Investering i innovation og bedre udnyttelse af civil teknologi på forsvarsområdet er afgørende for at styrke vores **teknologiske suverænitet**, mindske den strategiske afhængighed og bevare den intellektuelle ejendomsret i EU. Gennem Observatoriet for Kritiske Teknologier vil vi fortsat overvåge og identificere sådan strategisk afhængighed i sikkerheds- og forsvarssektoren. EDA's handlingsplan for nye og disruptive teknologier vil også bidrage til disse bestræbelser. Vi vil også fremme synergier mellem forskning og innovation på det civile område, på forsvarsområdet og i tilknytning til rummet og investere i kritisk og ny teknologi og innovation til sikkerhed og forsvar. Det vil være nødvendigt at styrke vores forsyningskæders modstandsdygtighed og industriens adgang til privat finansiering af hensyn til vores europæiske forsvarsteknologiske og -industrielle base. Den Europæiske Investeringsbank bør også anvende alle sine redskaber for at bidrage til denne indsats. Lige så vigtigt er det at sikre, at horisontale EU-politikker såsom initiativer vedrørende bæredygtig finansiering fortsat er i overensstemmelse med Den Europæiske Unions bestræbelser på at fremme **tilstrækkelig adgang til offentlig og privat finansiering og investering** for den europæiske forsvarsindustri. Fuld udnyttelse af Unionens rammer og nationale mekanismer til **screening af udenlandske direkte investeringer** er fortsat afgørende for at identificere og afbøde risici for sikkerheden og den offentlige orden, herunder i forbindelse med investeringer i forsvarssektoren. Vi vil undersøge yderligere forslag med henblik på at afbøde risici for virksomheder, der producerer kritiske teknologier og produkter og står over for overtagelse fra lande uden for EU. Der bør hurtigst muligt være indført nationale screeningmekanismer i alle medlemsstater. Desuden bør redskaberne til at imødegå udenlandske eksterritoriale foranstaltninger og forsøg på økonomisk tvang, der påvirker EU's strategiske interesser og industri, styrkes yderligere. På cybersikkerhedsområdet vil vi hurtigt gøre Det Europæiske Kompetencecenter for Cybersikkerhed operationelt for at udvikle et stærkt europæisk **cyberindustrielt og teknologisk økosystem**, støtte virksomheder, der er specialiseret i cybersikkerhed, og yderligere øge ressourcerne og kompetencerne inden for cybersikkerhed og cyberforsvar på EU-plan.

Udviklingen af **nye og disruptive teknologier** er afgørende for at bevare en militær fordel, herunder gennem det særlige budget under Den Europæiske Forsvarsfond. Vores konkurrenter anvender i stigende grad strategiske teknologier og data uden at overholde de eksisterende **internationale normer og forskrifter**. Vi har derfor brug for et bedre analytisk begreb om tendenser i forbindelse med og afhængighed af nye og disruptive teknologier og om, hvordan de i stigende grad anvendes af strategiske konkurrenter. Med henblik herpå vil vi bruge Kommissionens Observatorium for Kritiske Teknologier til at koordinere og få den fulde forståelse af kritisk afhængighed såsom halvledere, cloud- og frontteknologier, kvantecomputing og kunstig intelligens. I den forbindelse vil vi også bygge videre på EDA's arbejde med vigtige strategiske aktiviteter. Vi vil afbøde risiciene for forsyningsikkerheden og kollektivt intensivere vores indsats ved i fællesskab at investere i og beskytte teknologier, der er kritiske for sikkerhed og forsvar. Vi vil samarbejde med alle partnere om at fremme de relevante etiske og juridiske standarder. I den forbindelse vil vores samarbejde inden for FN's rammer være afgørende, navnlig i forbindelse med fastlæggelsen og anvendelsen af de fælles normer i konventionen om visse konventionelle våben.

Endelig skal vi udnytte innovation for at øge **energieffektiviteten** i forsvarssektoren, herunder FSFP-missioner og -operationer, uden at reducere den operationelle effektivitet. Vi vil udvikle fælles benchmarks og standarder for øget brug af vedvarende energikilder og modstandsdygtigheden af forsvarsrelateret kritisk infrastruktur. Der vil blive lagt særlig vægt på innovation og standarder, der kan bidrage til at mindske de væbnede styrkers miljøaftryk og skabe muligheder for genbrug af værdifulde komponenter og knappe materialer.

Målsætninger

Vi vil i væsentlig grad øge vores forsvarsudgifter for at matche vores kollektive ambition om at mindske kritiske militære og civile kapacitetsmangler. Vi vil også styrke vores europæiske forsvarsteknologiske og -industrielle base i hele Unionen, hvilket også sikrer grænseoverskridende deltagelse af små og mellemstore virksomheder. I overensstemmelse med de bindende forpligtelser inden for rammerne af det permanente strukturerede samarbejde vil forsvarsudgifterne regelmæssigt blive øget i faste priser, så de svarer til vores fælles ambitionsniveau på forsvarsområdet. I fremtiden vil vi yderligere øge og tilvejebringe fælles forsvarsinvesteringer på EU-plan, herunder forskning og teknologi, gennem Den Europæiske Forsvarsfond². Vi vil investere i kritiske og nye teknologier og kritisk og ny innovation, mindske vores strategiske afhængighed, sikre forsyningskæderne og styrke beskyttelsen af vores intellektuelle ejendom. Vi vil også samarbejde med ligesindede partnere i hele verden på et gensidigt grundlag for at øge de gensidige fordele.

Forsvarsudgifter

- Inden midten af 2022 vil vi i fuld respekt for nationale beføjelser og vores forpligtelser, herunder dem, der er indgået i andre organisationer, udveksle synspunkter om vores nationale **mål for øgede og forbedrede forsvarsudgifter** for at matche vores sikkerhedsbehov, maksimere resultaterne, øge interoperabiliteten og gøre fuld brug af stordriftsfordele, herunder gennem en koordineret og samarbejdsbaseret europæisk tilgang og fuld anvendelse af EU-værktøjer.
- Vi opfordrer Kommissionen til i samordning med Det Europæiske Forsvarsagentur at fremlægge **en analyse af investeringsunderskuddene** på forsvarsområdet senest i midten af maj og til at foreslå ethvert yderligere nødvendigt initiativ til at styrke den europæiske forsvarsindustrielle og -teknologiske base.
- Kommissionen vil **udvikle yderligere incitament**er for at stimulere medlemsstaternes samarbejdsbaserede investeringer i strategiske forsvarskapaciteter, navnlig dem, der skal udvikles og/eller indkøbes i fællesskab inden for EU-samarbejdsrammer, og vil rapportere om udviklingen, hindringerne og mulighederne i forbindelse med multinationale forsvarskapacitetsprojekter i den årlige rapport om det indre marked.

Kapacitetsudvikling

- Senest i 2023 vil vi **revidere vores proces vedrørende det overordnede mål** og bringe udviklingen af militær kapacitet tættere på de operationelle behov, hvilket vil være et afgørende bidrag til kapacitetsudviklingsplanen. De detaljerede strategiske planlægningselementer, der er nødvendige for at tilpasse kapacitetsplanlægningsscenarierne, vil blive udviklet senest medio 2022.
- Fra og med 2022 vil der blive holdt **årlige forsvarsminister møder om EU's forsvarsinitiativer vedrørende kapacitetsudvikling** med den højtstående repræsentant/næstformanden i Kommissionen/lederen af Det Europæiske Forsvarsagentur som formand, idet der gøres fuld brug af eksisterende formater.

² Dette vil ske, uden at det berører EU's næste flerårige finansielle ramme.

- Senest i 2024 vil der blive etableret en **civil kapacitetsudviklingsproces** med henblik på at vurdere kapacitetsbehovene, udvikle krav, foretage en mangelanalyse og løbende gennemgå de fremskridt, der gøres i overensstemmelse med den nye civile FSFP-aftale.

Strategisk kapacitet

- Vi forpligter os til at anvende vores EU-forsvarsinitiativer til senest i 2025 i væsentlig grad at reducere kritiske mangler vedrørende **strategiske katalysatorer**, navnlig i forbindelse med EU-kapaciteten til hurtig deployering, såsom strategisk lufttransport, rumkommunikationsaktiver, amfibiekapacitet, medicinske aktiver, cyberforsvarskapaciteter og efterretnings-, overvågnings- og rekognosceringskapaciteter.
- I løbet af dette årti og derefter vil vi fokusere vores kapacitetsudviklingsindsats på næstgenerationskapaciteter på alle områder, herunder på system- og delsystemniveau inden for de fokusområder, der er identificeret i CARD, navnlig:
 - På **landområdet** vil vi modernisere soldatersystemer som kernen i individuel styrkebeskyttelse og operationel effektivitet på tværs af alle typer operationer og udvikle et kampvognsystem som en næstgenerationskapacitet for Unionen i konventionelle højintensive operationer og krisestyringsoperationer.
 - På det **maritime område** vil vi med henblik på at forbedre den maritime situationsbevidsthed og styrkebeskyttelsen erstatte kyst- og offshorepatuljefartøjer ved at udvikle digitalt netværksbaserede avancerede flådeplatforme, herunder ubemandede flådeplatforme.
 - I **luften** vil vi udvikle fremtidige, fuldt interoperable kampsystemer som en næstgenerationskapacitet for at sikre luftfordele. Dette vil blive suppleret med systemer til bekæmpelse af ubemandede luftfartøjer og bidrager til at etablere en europæisk standard for kapaciteter til Anti-Access/Area Denial.
 - På **rumområdet** vil vi udvikle nye sensorer og platforme til rumbaseret jordobservation samt teknologier med henblik på kendskab til situationen i rummet og rumbaserede kommunikationstjenester.
 - På **cyberområdet** vil vi intensivere vores bestræbelser på at udvikle og forbinde vores kapaciteter for at sikre den nødvendige modstandsdygtighed og evne til at handle på alle områder, navnlig med fokus på styrket militær mobilitet, som er en vigtig katalysator.
- Senest i 2023 vil vi for at bevare evnen til at udvikle kapaciteter i Europa træffe foranstaltninger til at fremme og lette **adgangen til privat finansiering** for forsvarsindustrien, bl.a. ved at gøre bedst mulig brug af Den Europæiske Investeringsbank.

- Vi vil udvikle yderligere incitamenter for at stimulere medlemsstaternes samarbejdsbaserede investeringer i **fælles projekter** og **fælles indkøb** af forsvarskapaciteter, der er udviklet gennem samarbejde inden for EU. Det omfatter bl.a.:
 - senest i begyndelsen af 2023 at arbejde på et forslag fra Kommissionen, der vil muliggøre **momsfritagelse** for at støtte fælles indkøb og ejerskab af forsvarskapaciteter, der er udviklet gennem samarbejde inden for EU
 - senest medio 2023 at arbejde på kommende forslag til **nye finansieringsløsninger** for at lette medlemsstaternes fælles indkøb af EU's strategiske forsvarskapaciteter
 - efter den foreløbige evaluering af Den Europæiske Forsvarsfond at arbejde på en eventuel ændring af forordningen om Den Europæiske Forsvarsfond for at justere og styrke **bonussystemet i Den Europæiske Forsvarsfond**, når medlemsstaterne forpligter sig til i fællesskab at erhverve og/eller eje de forsvarskapaciteter, der er under udvikling.

Strategiske teknologier og strategisk afhængighed på sikkerheds- og forsvarsområdet

- I 2022 vil vi oprette et **innovationsknudepunkt på forsvarsområdet** inden for Det Europæiske Forsvarsagentur og i partnerskabet med Kommissionen med henblik på at udnytte synergier med de tilknyttede arbejdsområder, herunder EU-ordningen for forsvarsinnovation. Parametrene for dette knudepunkt vil blive fastlagt inden for rammerne af Det Europæiske Forsvarsagentur.
- Fra og med 2022 vil vi yderligere identificere strategisk afhængighed i forsvarssektoren gennem **Observatoriet for Kritiske Teknologier** og træffe foranstaltninger til at reducere den ved at mobilisere EU's og medlemsstaternes instrumenter og politikker og se nærmere på eventuelle huller i de til rådighed værende. Vi vil samarbejde med Kommissionen og Det Europæiske Forsvarsagentur om fra starten at udvikle en EU-dækkende strategisk koordineret tilgang til de kritiske teknologier, der er relevante for sikkerhed og forsvar. I den forbindelse vil vi også bygge videre på Det Europæiske Forsvarsagenturs arbejde med vigtige strategiske aktiviteter. Vi vil fortsætte med at anvende **EU's ramme til screening af udenlandske direkte investeringer**, hvis en investering i EU's forsvarssektor truer sikkerheden eller den offentlige orden. Vi vil undersøge yderligere forslag til at afbøde sådanne risici for EU's forsvarssektor.
- Fra og med 2022 vil vi yderligere fremme forskning, teknologisk udvikling og innovation i hele EU og mindske vores **strategiske afhængighed** inden for teknologier og værdikæder, der har kritisk betydning for sikkerhed og forsvar, på grundlag af Det Europæiske Forsvarsagenturs overordnede strategiske forskningsdagsorden og den køreplan for kritiske teknologier inden for sikkerhed og forsvar, som Europa-Kommissionen har foreslået.
- I 2023 vil vi sammen med Kommissionen vurdere risikoen for vores **forsyningskæder for kritisk infrastruktur**, navnlig på det digitale område, for bedre at beskytte EU's sikkerheds- og forsvarsinteresser.

5. PARTNERSKABER

Partnerskaber er et afgørende instrument til at støtte EU's ambition om at være en global strategisk aktør. Partnerne vil også drage fordel af et stærkere og mere kompetent EU inden for sikkerhed og forsvar. De kan hjælpe os med at **opretholde den regelbaserede internationale orden og effektiv multilateralisme** med FN i centrum, fastsætte internationale normer og standarder og bidrage til fred og sikkerhed i hele verden. Vi vil styrke skræddersyede partnerskaber, hvor de er **til gensidig gavn**, tjener EU's interesser og støtter vores værdier, navnlig når der er et fælles engagement i en integreret tilgang til konflikter og kriser, kapacitetsopbygning og modstandsdygtighed. Nøje tilpasning vedrørende FUSP-spørgsmål er også afgørende i denne henseende, navnlig vedrørende spørgsmål, hvor der er fælles interesser på spil. Vi har en lang tradition for at arbejde sammen med **partnere**, og vi søger aktivt deres deltagelse i civile og militære FSFP-missioner og -operationer.

Det er altafgørende, at vores strategiske partnerskaber udnytter deres potentiale, og at vi håndterer de gennemgribende forandringer på sikkerhedsområdet, der i øjeblikket sker. Vi vil fortsat investere i **partnernes modstandsdygtighed** i og uden for nabolandene, navnlig gennem Unionens instrumenter for fred, sikkerhed, naboskab, udvikling og samarbejde i bred forstand.

Multilaterale og regionale partnere

EU's strategiske partnerskab med NATO er afgørende for vores euro-atlantiske sikkerhed, som det igen blev demonstreret i forbindelse med Ruslands militære aggression mod Ukraine i 2022. EU er fortsat fast besluttet på yderligere at styrke dette vigtige partnerskab, også for at fremme de transatlantiske bånd. På grundlag af de hidtil usete fremskridt, der er gjort med hensyn til at styrke samarbejdet med **NATO** siden 2016, skal der tages yderligere ambitiøse og konkrete skridt til at udvikle fælles svar på eksisterende og nye trusler og fælles udfordringer. De fælles erklæringer, der blev undertegnet i 2016 og 2018, er grundpillerne i dette samarbejde. I tråd med ånden i disse fælles erklæringer og på grundlag af principperne om inklusivitet, gensidighed, åbenhed og gennemsigtighed samt de to organisationers beslutningsautonomi vil vi fortsætte vores **tætte og gensidigt fordelagtige samarbejde**. Vi vil yderligere styrke det igangværende samarbejde om politisk dialog, informationsudveksling, krisestyringsoperationer, militær kapacitetsudvikling og militær mobilitet. Vi vil uddybe vores fælles arbejde med at øge den maritime sikkerhed og imødegå hybride trusler, herunder informationsmanipulation fra eksterne aktører og sikring af cyberspace samt gennemførelse af dagsordenen for kvinder, fred og sikkerhed. Vi vil desuden udvide vores samarbejde om nye og disruptive teknologier, klimaændringer og forsvar, modstandsdygtighed og det ydre rum.

For at forbedre **den politiske dialog** vil vi tilrettelægge hyppigere og inklusive fælles møder på højt plan mellem EU og NATO med fokus på strategisk relevante spørgsmål. Målttede udvekslinger gennem regelmæssige fælles møder mellem EU's Udenrigs- og Sikkerhedspolitiske Komité og Det Nordatlantiske Råd vil blive styrket. Samspillet på medarbejderniveau med NATO er et centralt element i vores partnerskab, men det kan styrkes yderligere ved at intensivere den strategiske kommunikation, koordinere og/eller vedtage fælles erklæringer og gennemføre fælles besøg mellem højtstående repræsentanter for EU og NATO. Dialog og samarbejde bør styrkes gennem øget udveksling med NATO om vurdering af sikkerhedsmiljøet fra **fælles situationsbevidsthed** til fremsynsprojekter. I den henseende er vores evne til at udveksle uklassificerede og klassificerede informationer af afgørende betydning.

De **parallelle og koordinerede øvelser**, der organiseres af EU og NATO, åbner mulighed for informationsudveksling og forbedrer vores beredskab til at tackle fælles sikkerhedsproblemer, herunder komplekse hybride angreb. Vores tilgang til øvelser vil imidlertid skulle udvikles for mere effektivt at tackle de skiftende geopolitiske og teknologiske tendenser, der i øjeblikket ses. Særlige scenariebaserede drøftelser og yderligere inddragelse af **militær mobilitet** i fremtidige øvelser vil være af afgørende betydning. Overgang til **fælles og inklusive øvelser** vil være en reel drivkraft for et styrket samarbejde mellem EU og NATO og en måde at opbygge tillid, forbedre interoperabilitet og uddybe vores partnerskab på. Dette forudsætter passende informationsdeling.

For at opretholde regelbaseret multilateralisme og principperne i FN-pagten skal vi styrke vores strategiske partnerskab med **De Forenede Nationer (FN)**. Vi vil sikre sammenhæng med FN's indsats på freds- og sikkerhedsområdet og støtte gennemførelsen af henstillingerne i FN's generalsekretærs rapport "Vores fælles dagsorden", herunder "Ny dagsorden for fred". Vi vil i væsentlig grad intensivere vores politiske dialog med FN gennem politisk samarbejde og fælles erklæringer på højt plan.

Gennem vores civile og militære missioner og operationer arbejder vi sammen med FN på mange områder, men vi kan gøre mere for at styrke, koble, erstatte eller supplere FN's opgaver og missioner. I den forbindelse vil vi styrke vores strategiske partnerskab med FN om fredsoperationer og krisestyring, herunder ved at gennemføre det nye fælles sæt prioriteter for fredsoperationer og krisestyring for 2022-2024. Dette omfatter især mere **operational koordinering** på stedet og samarbejde om beredskabsplanlægning og gensidig støtte. Vi vil derfor gøre fuld brug af rammeaftalen mellem EU og FN om gensidig støtte i forbindelse med vores respektive feltmissioner og -operationer. Vi vil også fortsat fremme dagsordenen for kvinder, fred og sikkerhed og styrke vores samarbejde vedrørende børn i væbnede konflikter.

Hvis EU og FN skal kunne tackle fremtidens udfordringer, er der behov for en mere dynamisk tilgang til **hurtig varslings, konfliktforebyggelse og mægling**. Struktureret informationsudveksling, fælles horisontafsøgning, strategisk fremsynethed og kønsorienterede konfliktanalyser kan hjælpe os med at udnytte vores viden og ekspertise bedst muligt. Dette er vigtigt, hvis vi skal reagere på nye udfordringer såsom klimaændringer, pandemier, terrorisme, organiseret kriminalitet, nye og disruptive teknologier og hybride trusler, herunder cyberangreb og desinformation.

Vi vil styrke vores samarbejde med **Organisationen for Sikkerhed og Samarbejde i Europa (OECD)**, navnlig inden for konfliktforebyggelse og krisestyring. Samtidig med at vi udvikler tættere operationelle forbindelser med OSCE på Vestbalkan, i det østlige naboskab og Centralasien, vil vi undersøge, hvordan EU kan arbejde tættere sammen med OSCE's feltmissioner og styrke forbindelserne med OSCE's konfliktforebyggelsescenter. Der vil blive lagt vægt på **tillidsskabende foranstaltninger** og **informationsudveksling** med henblik på hurtig varslings, konfliktforebyggelse, krisestyring, sikkerhedsforvaltning og -reform og stabilisering efter konflikter. Fælles EU-OSCE-aktiviteter såsom uddannelse og udveksling af bedste praksis og indhøstede erfaringer kan fremme vores samarbejde.

Vi vil yderligere styrke vores strategiske samarbejde med **Den Afrikanske Union (AU)** på grundlag af politisk dialog og operationelt engagement fra Somalia til Sahel. Det kan opnås gennem fælles feltbesøg og tættere koordinering på planlægnings- og gennemførelsesniveau. Vi vil tilstræbe et mere **robust og afbalanceret** sikkerhedspartnerskab med de afrikanske partnere. Med henblik herpå vil EU udvikle tættere operationelle forbindelser med regionale og subregionale organisationer som f.eks. Det Økonomiske Fællesskab af Vestafrikanske Stater (ECOWAS) og G5 Sahel, Southern African Development Community (SADC) og Den Mellemstatslige Organisation for Udvikling (IGAD). EU vil som en pålidelig sikkerhedsgarant øge sin indsats for at støtte afrikanskledede initiativer, der bidrager til fred og sikkerhed på det afrikanske kontinent, herunder afrikanskledede fredsstøttende operationer. I den forbindelse vil vi fremme gennemførelsen af AU's ramme for overholdelse af menneskerettighederne. Vi vil udvikle gensidige militære og politimæssige kontakter med afrikanske modparter for at øge vores situationsbevidsthed. Desuden vil vi styrke det trilaterale samarbejde mellem EU, FN og AU samt forbedre koordineringen mellem de tre afrikanske medlemmer (A3) og EU's medlemsstater i FN's Sikkerhedsråd.

Da den indopacifiske region bliver en stadig vigtigere region, vil vi arbejde sammen med **Sammenslutningen af Sydøstasiatiske Nationer (ASEAN)** om at øge det fælles kendskab til og informationsudveksling om voldelig ekstremisme, kemiske, biologiske, radiologiske og nukleare trusler, cybersikkerhed, maritim sikkerhed, grænseoverskridende kriminalitet, humanitær bistand og katastrofehjælp samt krisestyring. Med henblik på fuldt medlemskab af ASEAN-forsvarsministrenes møde plus vil vi benytte enhver lejlighed til at deltage i fælles oplysningsaktiviteter med ASEAN og bidrage til dets bestræbelser på at opbygge panasiatiske sikkerhedsordninger. Navnlig gennem arbejdet inden for rammerne af ASEAN Regional Forum vil vi øge vores sikkerhedsbidrag og tilstedeværelse yderligere i den **indopacifiske** region.

Der vil også fortsat blive udviklet et yderligere samarbejde med andre regionale organisationer, herunder Den Arabiske Liga (LAS) og Golfstaternes Samarbejdsråd (GCC).

Skræddersyede bilaterale partnerskaber

Vi vil indgå i et mere sammenhængende, konsekvent og omfattende samarbejde med vores **bilaterale partnere** rundt om i verden, bl.a. ved at gøre fuld brug af og styrke vores netværk af militære rådgivere og terrorbekæmpelseseksperter ved EU-delegationerne. Vi vil opbygge nye **skræddersyede partnerskaber** på grundlag af fælles værdier og interesser, samtidig med at vi tager hensyn til styrken af og de særlige forhold ved vores eksisterende forbindelser. Med henblik herpå vil vi inddrage sikkerheds- og forsvarsspørgsmål mere systematisk i vores politiske dialoger med partnerne. Derudover vil vi hvert andet år indkalde til et **EU-forum for sikkerheds- og forsvarspartnerskaber**, så vores partnere kan mødes. Forummet vil give lejlighed til på højt politisk niveau at drøfte aktuelle og tematiske emner vedrørende sikkerhed og forsvar. Det vil give Den Europæiske Union mulighed for at bringe partnerne sammen, så de kan demonstrere deres støtte til Unionens bidrag til international fred og sikkerhed og de udfordringer, vi står over for. Målet er at styrke partnerskaberne ved at skabe følelsen af et fælles mål. Det vil bidrage til at gøre de koordinerede internationale bestræbelser mere effektive og samtidig styrke EU-indsatsens troværdighed og legitimitet.

Vores partnerskab med **USA** har strategisk betydning, og vi skal uddybe vores samarbejde på sikkerheds- og forsvarsområdet på en gensidigt fordelagtig måde. Vi samarbejder allerede med USA på mange forskellige sikkerheds- og forsvarspolitiske områder og i felten. Men vi er nødt til at bygge videre på det momentum, der blev skabt med erklæringen fra topmødet mellem EU og USA fra juni 2021. Den **særlige strategiske dialog om sikkerhed og forsvar** mellem EU og USA er en vigtig milepæl i konsolideringen af det transatlantiske partnerskab. Den vil fremme et tættere og gensidigt fordelagtigt samarbejde på områder såsom de respektive sikkerheds- og forsvarsinitiativer, nedrustning og ikke-spredning, følgerne af nye og disruptive teknologier, klimaændringer og forsvar, cyberforsvar, militær mobilitet, imødegåelse af hybride trusler, herunder informationsmanipulation og indblanding fra eksterne aktører, krisestyring og forholdet til strategiske konkurrenter.

Vi vil uddybe vores konstruktive forbindelser med **Norge** som vores tætteste associerede partner gennem aftalen om Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde (EØS) og med **Canada**, med hvem vores mangeårige samarbejde på sikkerheds- og forsvarsområdet viser vores fælles engagement i fred og sikkerhed. Vi værdsætter de særlige dialoger om sikkerhed og forsvar med disse og andre ligesindede partnere. Vi er fortsat åbne over for et bredt og ambitiøst sikkerheds- og forsvarssamarbejde med **Det Forenede Kongerige**.

På områder af fælles interesse vil vi fortsat samarbejde med **Tyrkiet**, der har bidraget til FSFP-missioner og -operationer. Vi er fortsat fast besluttet på at udvikle et gensidigt fordelagtigt partnerskab, men det kræver et tilsvarende engagement fra Tyrkiets side i at gøre fremskridt med hensyn til samarbejde, vedvarende nedtrapning og imødegåelse af EU's bekymringer i overensstemmelse med erklæringen fra medlemmerne af Det Europæiske Råd af 25. marts 2021.

Vi er fortsat fast besluttet på at forbedre modstandsdygtigheden i samfundene og de demokratiske processer, de politiske institutioner og den kritiske infrastruktur på **Vestbalkan**, styrke cybersikkerheden og bekæmpe desinformation samt støtte terrorbekæmpelsesindsatsen i regionen. For at bidrage til opbygning af civil og militær kapacitet og modstandsdygtighed i regionen er det af største betydning at samarbejde tæt med FN, NATO og OSCE. Vi påskønner de regelmæssige bidrag, som vores partnere fra Vestbalkan har ydet til vores FSFP-missioner og -operationer.

I lyset af truslen mod suveræniteten, stabiliteten, den territoriale integritet og regeringsførelsen hos vores **østlige partnere** vil vi styrke samarbejdet på sikkerheds- og forsvarsområdet med henblik på at styrke deres modstandsdygtighed. Vi vil fortsat støtte Ukraine og dets befolkning sammen med vores internationale partnere, herunder gennem yderligere politisk, finansiel, humanitær og logistisk støtte. De udfordringer, som Georgien og Republikken Moldova står over for, herunder fjendtlig indblanding fra Ruslands side og den udbredte brug af militære instrumenter og hybride taktikker, kompromitterer deres stabilitet og demokratiske processer og har direkte konsekvenser for vores egen sikkerhed. Vi vil derfor fortsat arbejde tæt sammen med disse lande og på ny bekræfte vores urokkelige støtte til og engagement i deres suverænitet og territoriale integritet. Som tætte partnere for EU vil de specifikke dialoger og samarbejdet med Ukraine, Georgien og Republikken Moldova blive styrket, navnlig på områder som imødegåelse af hybride trusler, desinformation og cybersikkerhed. Vi værdsætter deres bidrag til vores FSFP-missioner og -operationer. Vi vil desuden hjælpe vores østlige partnere med at opbygge modstandsdygtighed med brug af forskellige instrumenter, herunder gennem bistandsforanstaltninger.

I **de sydlige nabolande** er de globale og regionale udfordringer blevet større og har fremhævet vores gensidige afhængighed og behovet for at etablere tættere partnerskaber om sikkerhed og forsvar. Vi understreger især, at terrorisme, voldelig ekstremisme, radikaliserende, cybertrusler og hybride trusler samt organiseret kriminalitet og tiltagende udfordringer i forbindelse med irregulær migration er alvorlige trusler, der påvirker begge sider af Middelhavet og ofte er indbyrdes forbundne. I denne forbindelse vil vi tilbyde mere omfattende sikkerhedspakker til partnere i de sydlige nabolande, der er rede til at uddybe samarbejdet om en række spørgsmål, herunder operationelt samarbejde. Vi understreger også behovet for at øge EU's investeringer i fred og stabilitet i Mellemøsten og Golfregionen.

Det er fortsat en af vores vigtigste prioriteter at øge sikkerheden for vores **afrikanske partnere**. Vi vil engagere os med hele spektret af EU's sikkerheds- og forsvarsinstrumenter, navnlig militære og civile missioner og -operationer, freds- og stabiliseringsprogrammer, bistandsforanstaltninger og finansiell støtte. Dette er så meget desto vigtigere, eftersom vi er vidner til, at vores strategiske konkurrenter i stigende grad er til stede i området fra Sahel til Afrikas Horn. Vi vil søge at etablere sikkerheds- og forsvarsdialoger og -samarbejde med de afrikanske partnere om disse spørgsmål. Vi vil knytte militær bistand bedre sammen med strukturreformer, herunder forvaltning af menneskelige ressourcer, og med civil kapacitetsopbygning og reformer af sikkerhedssektoren. Vi vil hjælpe vores partnere med at styrke deres modstandsdygtighed over for såvel konventionelle som hybride trusler, desinformation og cyberangreb samt klimaændringer. Vi vil søge at inddrage partnere i Afrika, der råder over kapacitet hertil, i vores FSFP-missioner og -operationer samt øge vores støtte til deres indsats mod ustabilitet og terrorisme.

Gennem EU's strategi for den indopacifiske region vil vi søge at fremme en åben og regelbaseret regional sikkerhedsarkitektur, herunder sikre forbindelsessejlruter, kapacitetsopbygning og øget flådetilstedeværelse i **den indopacifiske region**. Vi fører allerede konstruktive konsultationer om sikkerhed og forsvar og sikkerhedssamarbejde med lande i den indopacifiske region såsom Japan, Republikken Korea, Indien, Indonesien, Pakistan og Vietnam. Vi er fast besluttet på at samarbejde med ligesindede partnere gennem operativt samarbejde på stedet, navnlig hvor denne indsats støtter regionale freds- og sikkerhedsstrukturer og -initiativer. EU har gennemført en række **fælles flådeøvelser og havneanløb**, senest med Japan, Republikken Korea, Djibouti og Indien. Sådanne liveøvelser vil blive almindelig praksis og hjælpe os med at garantere en sikker og åben indopacifisk region. Vi vil fortsætte dialogen og konsultationerne med Kina, hvor det er i vores interesse, navnlig med hensyn til spørgsmål som overholdelse af den internationale havret, fredelig bilæggelse af tvister og en regelbaseret international orden og menneskerettigheder.

Vi skal uddybe vores partnerskab med **Latinamerika** på grundlag af den specifikke sikkerheds- og forsvarsdialog med Colombia og Chile. Idet vi anerkender, at partnerne i Latinamerika har bidraget til FSFP-missioner og -operationer, kan vi i fællesskab gøre mere for at hjælpe dem med at imødegå hybride trusler, cyberangreb og organiseret kriminalitet samt deltage i dialog og indsatsen på områderne klima og sikkerhed og maritim sikkerhed. Det er også vores mål yderligere at fremme de latinamerikanske landes deltagelse i EU's sikkerheds- og forsvarsindsats.

Der vil blive fulgt en mere **skræddersyet og integreret tilgang til kapacitetsopbygning** hos partnerne. Det kan, navnlig i krisestyringssituationer, omfatte uddannelse, rådgivning, mentorordninger og udrustning af partnernes væbnede styrker og sikkerhedsstyrker. Selv om instrumentet for naboskab, udviklingssamarbejde og internationalt samarbejde fortsat er vores vigtigste finansielle instrument med henblik på at støtte sikkerhed og stabilitet i udlandet og bør anvendes mest muligt, vil **den europæiske fredsfacilitet** styrke vores indsats med hensyn til at bidrage til opbygning af forsvarskapacitet som supplement til vores FSFP-krisestyringsindsats. Vi er også nødt til at knytte militær bistand bedre sammen med civil kapacitetsopbygning, reformer af sikkerhedssektoren, regeringsførelse, respekt for retsstatsprincippet, folkeretten og menneskerettighederne, demokratisk fremsynethed og kapacitet til at reagere på hybride trusler, desinformation og cyberangreb. Koordinering med Kommissionens programmer og instrumenter vil være afgørende for, at vores indsats lykkes.

Vi påskønner alle vores partners **bidrag til vores FSFP-missioner og -operationer** og opfordrer dem til at afse mere personale og kapacitet til vores missioner og operationer. Med henblik herpå vil vi hjælpe vores partnere med at styrke deres kapacitet til at bidrage til FSFP-missionerne og -operationerne. I 2021 har vi allerede forbedret betingelserne for tredjelandes deltagelse i FSFP-missioner og -operationer ved at sikre øget informationsudveksling i alle stadier af planlægningen.

Målsætninger

Vi sigter mod at uddybe vores samarbejde med partnere og i højere grad skræddersy vores partnerskabspakker. Vi vil opretholde og udbygge vores sikkerheds- og forsvarsdialoger, fælles situationsbevidsthed og fælles uddannelse og øvelser. Vi vil samarbejde med partnere om at imødegå hybride trusler, desinformation og cyberangreb. Vores tilgang vil også omfatte partnernes behov for kapacitetsopbygning og støtte.

Multilateralt

- Fra og med 2022 vil vi på grundlag af de fælles erklæringer yderligere øge, uddybe og udvide vores strategiske partnerskab, politiske dialog og samarbejde med **NATO** på alle aftalte indsatsområder, herunder nye centrale arbejdsområder såsom modstandsdygtighed, nye og disruptive teknologier, klima og forsvar og det ydre rum.
- Fra og med 2022 vil vi gennemføre det nye sæt fælles prioriteter for **samarbejdet mellem EU og FN (2022-2024)**, og navnlig gennemføre fælles horisontafsøgning og strategisk fremsynethed, fælles kønsorienterede konfliktanalyser og styrke vores politiske og operationelle koordination og samarbejde samt informationsudvekslingen yderligere, herunder med levering af satellitbilleder gennem EU-Satellitcentret.
- I 2022 vil vi afholde det første toårige **forum for sikkerheds- og forsvarspartnerskaber** i Bruxelles, hvor multilaterale, regionale og bilaterale partnere mødes efter invitation fra den højtstående repræsentant.

Regionalt

- Fra 2022 vil vi uddybe den politiske dialog og styrke samarbejdet med **OSCE, Den Afrikanske Union** og **ASEAN** på områderne konfliktforebyggelse, fælles situationsbevidsthed og modstandsdygtighed. Derudover vil vi:

- forsøge i fællesskab med **OSCE** at udarbejde en særlig køreplan for konfliktforebyggelse og krisestyring med konkrete regionale og tematiske tiltag
- forny og styrke vores samarbejde med Den Afrikanske Union i overensstemmelse med topmødet mellem EU og AU i februar 2022. Vi vil navnlig fremme vores støtte til passende uddannelse, kapacitetsopbygning og udstyr, styrkelse og opskalering af autonome afrikanskledede fredsoperationer, bl.a. gennem EU-missioner og bistandsforanstaltninger, samt kapacitetsopbygning inden for retshåndhævelse. Vi vil sigte mod at afholde fælles feltbesøg sammen med **Den Afrikanske Union** og tilstræbe tættere koordinering på det operationelle planlægnings- og gennemførelsesplan. Vi vil endvidere intensivere det trilaterale samarbejde mellem EU, AU og FN.

Bilateralt

- Vi vil tilstræbe et tættere og gensidigt fordelagtigt samarbejde med **USA**. Fra 2022 vil vi gå videre med en dedikeret sikkerheds- og forsvarsdialog på grundlag af erklæringen fra topmødet i juni 2021.
- Vi vil uddybe vores samarbejde med **Norge** og **Canada** med udgangspunkt i de eksisterende dialoger. Vi er fortsat åbne over for samarbejde med **Det Forenede Kongerige** om sikkerhed og forsvar.
- Vi vil styrke dialogerne om sikkerhed og forsvar med vores partnere på **Vestbalkan**, i vores **østlige og sydlige nabolande**, den **indopacifiske region** og **Latinamerika**. Derudover vil vi især:
 - styrke vores sikkerheds- og forsvarssamarbejde med de **østlige partnere** med henblik på at styrke deres modstandsdygtighed, herunder over for hybride angreb og cybertrusler, og fremme skræddersyet støtte og kapacitetsopbygning på sikkerheds- og forsvarsområdet
 - støtte bestræbelserne på at styrke vores partners modstandsdygtighed på **Vestbalkan**
 - tilbyde mere omfattende sikkerhedspakker til partnere i de **sydlige nabolande**
 - søge yderligere at knytte **afrikanske partnere** til vores sikkerheds- og forsvarsindsats på kontinentet og støtte afrikanskledede initiativer, der bidrager til fred og sikkerhed, navnlig afrikanskledede fredsoperationer, i tråd med topmødet mellem EU og AU i 2022
 - senest i 2023 gennemføre liveøvelser på havet med partnere i **den indopacifiske region** ud over hyppigere havneanløb og patruljering i EU.
- Som supplement til vores krisestyringsindsats vil vi gøre fuld brug af instrumentet for naboskab, udviklingssamarbejde og internationalt samarbejde og andre relevante EU-programmer samt øge anvendelsen af den europæiske fredsfacilitet for at intensivere kapacitetsopbygningen og **uddanne og udstyre** vores partnere i Afrika, vores østlige og sydlige nabolande og Vestbalkan samt styrke deres modstandsdygtighed over for hybride trusler.
- For at styrke vores internationale diplomatiske indsats på sikkerheds- og forsvarsområdet vil vi styrke netværket af **militære rådgivere** og **terrorbekæmpelseksperter** ved EU-delegationerne.

6. KONKLUSION

Den verden, vi står over for, ændrer sig hurtigt og drastisk. En større krig er brudt ud i Europa. Som Den Europæiske Union iværksætter vi øjeblikkelige tiltag uden fortilfælde. Vi forsvarer den europæiske og globale sikkerhedsorden sammen med vores partnere. Og vi styrker vores geopolitiske stilling.

Dette strategiske kompas beskriver, hvordan Den Europæiske Union og dens medlemsstater vil **styrke vores sikkerhed og forsvar**. I løbet af det næste årti vil vi tage et kvantespring for at blive en mere assertiv og beslutsom sikkerhedsgarant, der er bedre rustet til at tackle aktuelle og fremtidige trusler og udfordringer. Vores evne til fælles deployering, øvelser og planlægning er afgørende for vores ambitioner. Derudover skal vi være mere modstandsdygtige over for hybride trusler, cyberangreb, klimarelaterede risici, naturkatastrofer og pandemier. Vi skal sikre vores adgang til strategiske områder. Vi skal investere flere midler og investere dem bedre. Mere målrettede og koordinerede investeringer i innovative forsvarskapaciteter og mekanismer vil øge vores evne til at handle og mindske uønsket strategisk afhængighed. Og vores styrkede partnerskaber vil øge vores sikkerhed. I forbindelse med dette arbejde skal vi sikre synergier med det arbejde, der udføres inden for rammerne af sikkerhedsunionen samt andre relevante politikker og initiativer fra Kommissionens side.

De foranstaltninger, der er beskrevet i dette strategiske kompas, er ambitiøse, men realistiske med et vedvarende politisk engagement. Dette kompas fastlægger **det strategiske perspektiv** og beskriver de redskaber og initiativer, der er nødvendige for at sikre en hurtigere og mere beslutsom og robust EU-indsats. Trods betydelige fremskridt i de seneste år er EU samlet set ikke tilstrækkelig rustet til at imødegå alle de trusler og udfordringer, det konfronteres med. I lyset af de aktuelle sikkerhedsudfordringer må vi hurtigt ændre dette og mindske afstanden mellem vores forhåbninger og vores indsats.

Den højtstående repræsentant vil i samråd med Kommissionen og Det Europæiske Forsvarsagentur forelægge en årlig rapport om de opnåede fremskridt som grundlag for fastlæggelse af politiske retningslinjer for vores indsats på et møde i Det Europæiske Råd. Med udgangspunkt i den reviderede trusselsanalyse i 2025 og opfyldelsen af de fastsatte centrale mål vil den højtstående repræsentant fremlægge forslag til en eventuel **revision af dette strategiske kompas**. Sammen vil vi gennemføre vores fælles sikkerheds- og forsvarsmål for at opbygge en Europæisk Union, der beskytter sine borgere, værdier og interesser og bidrager til international fred og sikkerhed.